

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 25 (1164) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 18 ЧЭРВЕНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-78" ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

У ПАШАНЕ НОВЫЯ ПЕСНІ

У сонечную нядзелю 28 мая праходжых па вуліцы Варшаўскай у Беластоку затрымоўваў меладыйны спеў у дзіцячым выкананні. Хоць галасы былі нямоцныя, спеў быў прыемны, лагодны, рамантычны, а часам вясёлы, скочны.

У будынку Беларускага грамадска-культурнага таварыства адбываўся чарговы, ужо сёмы міжшкольны конкурс „Беларуская песня - 78". Арганізатарамі яго былі Кураторыя асветы і выхавання ў Беластоку і ГП БГКТ.

Сабраліся дзеці з многіх школ Беласточчыны, пераважна адтуль, дзе вывучаецца беларуская мова, але не толькі. Прыехалі з настаўнікамі, апранутыя часта ў беларускія нацыянальныя касцюмы, як на сапраўднае свята песні. Зала таварыства была перапоўнена ўдзельнікамі.

Ужо ў пачатку конкурсу ў зале стаяла атмасфера святочнай узнятасці, хвалявання, перажыванняў, каб выступленне ўдалося. Дзяцей прывіталі вельмі сардэчна, падбадзёрваюча Аляксандр Іванюк, прадстаўнік кураторыі, і Ян Зенюк сакратар ГП БГКТ.

Пачалі конкурс салісты. Дванаццаць дзяўчатак і два хлапчукі па чарзе выканалі падрыхтаваныя песні. Галасы ў большасці яшчэ дзіцячыя, як заўсёды ў гэтым конкурсе, але некаторыя ўжо выразна пастаўленыя, моцныя і цікавыя. Найвышэй былі ацэнены Іра Мартынюк з Рыбалаў і Аліна Бурыла з Маліннікаў. Іра атрымала ўзнагароду „Зоркі", а Аліна — першую ўзнагароду БГКТ. Другое месца падзялілі Янка Троц з Орлі і Аня Ахрымюк з Ляўкова. Трэцяе месца — Надзя Мазурук з Малліннікаў і Еля Панфілюк з Дубічаў Царкоўных.

З цікавымі, вельмі старымі песнямі, запісанымі ад сваёй бабулі, выступіла Іра Бурак з Пашкоўшчыны. У разуменні дзецьмі вартасці фальклору бачу вялікую ролю настаўнікаў, якія прывіваюць сваім вучням любоў да народнай спадчыны.

Дуэт са Старакорніна (Тоня Назарук і Тоня Сурэль) здзівіў слухачоў песнямі якіх яны, мабыць, ніколі не чулі. Зусім новыя, арыгінальныя, пры гэтым распрацаваныя цудоўна на два галасы. Хоць песні былі нялёгкія для выканаўцаў, справіліся дзяўчаткі з імі вельмі добра. Спявалі лёгка, спакойна, вялікая прыемнасць была іх слухаць. Яны і занялі першае месца.

Маленькая Ірынка Гаўрылюк і Ірынка Семянюк спявалі ўпэўнена, зладжана, добрымі галасамі. Спадабаліся яны гледачам не толькі выкананнем, але і выглядам — былі ў вельмі каляровых касцюмах. Гэты дуэт з Курашава заняў другое месца.

Сярод калектываў першае месца было прызнана квартэту з Малліннікаў, другое — з Лубіна Касцельнага (дарэчы, у гэтай школе няма беларускай мовы), і трэцяе — з Ляўкова.

Канцэрт закончыў ляўкоўскі хор. Ён быў неспадзеўкай для арганізатараў, бо прыехаў, не папярэдзіўшы. Вельмі мілая была гэта неспадзеўка. Хор паказаў, што не толькі добра спявае, але ўводзіць і новыя, эксперыментальныя формы. Вельмі спадабалася гледачам дэкламацыя на фоне спяванай песні. Апякуецца хорам настаўнік Васіль Целушэцкі.

Наогул, у падрыхтоўцы да конкурсу вялікі ўклад працы ўнеслі настаўнікі. Як ніколі яшчэ, у гэтым годзе на сцэне былі амаль выключна новыя песні. Асабліва ў прадстаў-

(Працяг на стар. 5)

Калектыў з Лубіна Касцельнага заняў другое месца.

ФЭСТ у ЛІТВІНАВІЧАХ

Гэта было сапраўднае вясковае свята. І не таму, што гэты фэст наладжаны быў у нядзелю, 28 мая, а перш за ўсё таму, што жыхары Літвінавіч заўчасна і шчыра да яго рыхтаваліся.

— Каб толькі пагода нам спрыяла, — гаварыў мне перад фэстам Міхась Вішанка, інструктар Галоўнага праўлення БГКТ на гэты раён, — а ўсё іншае мы самі зробім, бо ў Літвінавічах жывуць людзі вельмі актыўныя, такія, для прыкладу, як Ян Кавалевіч, Віталій Страпчук, Кастусь Мішчук. З імі ўжо правялі не адзін фэст і яшчэ не адзін правядзем.

Сяляне зрабілі рамонт вясковай святліцы, дабудавалі да яе яшчэ адзін пакойчык, змайстравалі даўжэзную лаўку, каб можна было пасядзець у цяньку дрэў, пагутарыць з суседзямі. Тут найбольш вылучыўся мясцовы майстар Ві-

(Працяг на стар. 8)

Задорная „Лявоніха" ў выкананні вучняў Бельскага беларускага ліцэя.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

БАРЫСАЎШЧЫНА

Трапіць у яе не так і цяжка: з чыгуначнай станцыі Нурэц, што знаходзіцца на лініі Чаромха-Седльцы, амаль да самай мясцовасці вядзе ладная дарога. Усяго якіх 6-7 кіламетраў язды па ёй — і перад вамі сярод узлескаў і гаяў параскіданы групкамі хутары **Барысаўшчыны.**

Гэта і ёсць якраз той абшар, дзе прасціраліся паўночныя ўскраіны колішняй дрымучай **Мельніцкай пушчы.** Тут рэшткамі гэтага таямнічага, бо з недаследаванай па сённяшні дзень багацейшай гісторыяй, ляснога масіву з'яўляюцца цяперашнія **Выруб, Выгода, Градкі, Дуброва, Шырокая Куліса** і іншыя большыя і меншыя лясочкі. Ва ўрочышчы **Замчыска** вельмі добра захаваліся сляды нейкай крэпасці: акружаючых яе рову і землянога насыпу. Гэтае недаследаванае таксама гарадзішча ляжыць непадалёк ад вытокаў рэчкі Пульвы, правага прытоку Буга. Над сярэднім цячэннем Пульвы польскія і савецкія археолагі даследавалі значную групу гарадзішчаў і акрэслілі іх паходжанне на VI-X стагоддзі нашай эры. Адкрытыя там знаходкі паказваюць, што жылі тут усходнія славяне. Гарадзішча з урочышча Замчыска, відаць, належыць да той жа групы. Неабходна прыгадаць, што здаўна сюдою праходзіў рухлівы шлях з Бярэсця ў Бельск, Бранск, Сураж і Нарву.

Зразумела, людскія паселішчы ў такім праязным месцы падвяргаліся частым знішчэнням, але яно тут ніколі цалкам не пуставала. Сярод прозвішчаў цяперашніх жыхароў Барысаўшчыны **Адамюк, Амельянчук, Андрэйчук, Баена, Бартосюк, Верамяевіч, Каліноўскі, Кісляк, Ляшук, Піўніцкі, Трахімяк, Эйсмант, Яшчук, Ярашук** бачым і такія, што бытавалі ў Надбужжы яшчэ ў XVI стагоддзі, напрыклад: Адамюк ці Яшчук. Падляшукі вельмі глыбока запусцілі карэнні ў сваю родную зямельку. Не пакідалі яе ў самыя цяжкія трагічныя часіны.

У першыя пасляваенныя гады ў Барысаўшчыну ноч у ноч прыходзілі банды рэакцыйнага падполля, грабілі ўсё: адзежу, пасцель, збожжа, жывёлу, нават посуд, абкладалі барысаўчан непасільнымі грашовымі кантрыбуцыямі, выганялі прэч з сяла, пагражалі расстрэлам, калі не пакінуць назаўсёды сваёй роднай мясцовасці. Толькі пяць сем'яў сярод трыццаці паддалося гэтаму націску і выехала. Іншыя ж хаваліся па лясах, багнах, бульбяных ямах, абарогах, але... вытрымалі, хоць пасля і не мелі за што рук зачапіць і штокалечы ўздзець на сябе ці на зуб пакласці. Родная старонка даражэй за ўсё...

З бегам часу людзі абжыліся, спрыяльны працоўнаму чалавеку грамадскі лад ды ўласная працавітасць і дбайнасць далі шчодры плён. І ў дзейнасці на ўласных гаспадарках, і ў агульнай справе. У Барысаўшчыне сярод 26 гаспадарак не мала высока прадукцыйных, такіх, як у **Уладзіміра Яшчука,** які спецыялізуецца ў гадоўлі малочнага быдла, **Іосіфа Ляшука** — таксама добрага гадоўцы, **Юльяна Ярашука,** што ў мінулым годзе ад 4 мацёраў прадаў СКРу 55 падсвінкаў. Цяпер жа трымае 6 мацёр і мае намер прадаць дзяржаве 10 штук адкормленага убойнага быдла і некалькі дзесяткаў падсвінкаў. У яго новыя абшырныя будынкі, свой трактар, свая легкавая машына. Ён цяпер займаецца на завочным аддзяленні сельскагаспадарчага тэхнікума ў Бельску. І ў той жа час Ю. Ярашук ўзначальвае калектыўную сельскую гаспадарку, што належыць СКРу ў Нурцы-станцыі.

Гэтая гаспадарка якраз і ёсць прыкладам дбайнасці тутэйшых людзей не толькі пра свой падворак ці загон, але і пра агульнае дабро. Пачалося ўсё з таго, як кажа Ю. Ярашук: „Некалькі нас, малодшых гаспадароў з Барысаўшчыны і навакольных сёлаў, проста не маглі глядзець абыякава на пуставаўшыя кавалкі зямлі, што належала да ПФЗ. Аб'ядналіся, ды сталі супольна абрабляць яе. Нашу ініцыятыву падтрымалі мясцовыя ўлады, дапамаглі, заахвоцілі і так пайшло..." І цяпер калектыўная сельская гаспадарка Барысаўшчына разраслася ў праўдзівага абшарніка ды вялікую фабрыку мяса. Яна гаспадарыць на 1200 гектарах у асноўным ворыўнай зямлі, што знаходзіцца ў 14 навакольных вёсках у 340 ка-

(Працяг на стар. 4)

ГЭТА ЗАЛАТАЯ ВАДА

У Палерма (Сіцылія) расце колькасць вулічных маніфестацый і „маршаў смагі“.

...Амаль год на востраве практычна няма дажджоў. Зямля патрэскалася, расліннасць выгарэла, апельсінавыя і лімонныя дрэвы стаяць голыя, абмялелі горныя рачулкі: засуха. У першую чаргу ад яе пацярпелі сяляне — загінула значная частка сёлетняга ўраджаю цытрусавых, над пагрозай і будучы.

Даволі сур'ёзнае становішча з-за недахопу вады склалася і ў гарадах, асабліва ў Палерма, дзе жывуць 800 тысяч чалавек. Водаправодныя краны ў сталіцы Сіцыліі працуюць толькі на працягу дзвюх гадзін адзін раз у тры дні. Вулічныя фантанчыкі з вадой для піцця сухія ўжо шмат тыдняў. Аўтацыстэрны-вадавозы забяспечваюць горад з вялікімі перабоямі, іх вельмі мала. Рака Арэта, якая павінна напаіць Палерма ў надзвычайным становішчы, аказалася для гэтага непрыгоднай — навакольныя прадпрыемствы атруцілі яе сваімі высокатаксічнымі адходамі.

Для некаторых беспрынцыпных дзялкоў вада стала крыніцай прыбытку. Высветлілася, што спыніліся толькі дзяржаўныя — бясплатныя — вулічныя фантанчыкі, а прыватныя дзейнічаюць з поўнай нагрузкай. Недахоп вады стварыў ідэальныя ўмовы для спекулянтаў і для гандляроў прахаладжальнымі напіткамі і мінеральнай вадой, бутэлька якой стала прадметам раскошы, бо падаражэла разоў у шэсць.

Такім чынам, схема простая: мафія валодае калодзежамі, спекулянты прадаюць ваду з іх па найвышэйшых цэнах, а ўлады... не прымаюць ніякіх мер па наладжванню гарадской водаправоднай гаспадаркі і тым самым захоўваюць дэфіцыт вады.

Н. Е.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

355 гадоў назад
19 VI 1623 нар. Блез Паскаль, французскі матэматык, фізік і філосаф. Сфармуляваў адну з асн. тэарэм праектыўнай геаметрыі. Сканструяваў першую лічыльную машыну. Адкрыў адзін з асн. законаў гідрастатыкі пра размеркаванне ціску ў вадкасцях.

185 гадоў назад
20 VI 1793 нар. Аляксандр Фрэдра, польскі драматург і паэт. Аўтар „Помсты“.

140 гадоў назад
24 VI 1838 нар. Ян Матэйка, польскі мастак, стваральнік нацыянальнага гістарычнага жывапісу („Казань Скаргі“, „Сабескі пад Венай“, „Касцюшка пад Рацлавіцамі“, „Грунвальдская бітва“).

80 гадоў назад
22 VI 1898 нар. Э. М. Рэмарк, нямецкі пісьменнік. Аўтар рамана „На заходнім фронце без перамен“.

70 гадоў назад
21 VI 1908 пам. Мікалай Рымскі-Корсакаў, рускі кампазітар, аўтар оперы-быліны „Садко“ і рамансаў.

СВЯТОЕ ВОЗЕРА

Вакол блакіт, які вузкай серабрыстай прыбярэжнай стужкай вады спалучаецца з зямлёй, а далей шэрая імгла, у якой расплываюцца абрысы гор.

Такім вось я ўбачыла Байкал з Чэрскай вяршыні летам мінулага года. Крыху бліжэй, дзе пачынаецца рака Ангара, тырчыць над паверхняй вады каменная скала. Расказваюць, што кінуў яе бацька-Байкал, калі разгневаўся на сваю дачку Ангару, якая, пакінуўшы яго, уцякла да свайго каханага Енісея...

Гэта легенда, а рэчаіснасць? Рэчаіснасць — гэта чыстая, празрыстая вада, многа жывапісных заліваў і пляжаў, непраходныя прасторы лесу і гор. У вадзе рэдкія прадстаўнікі флоры і фауны. Усё гэта, быццам магніт, вабіць турыстаў. І ніхто не астаецца абыякавым на прыгажосць возера Байкал, дзе даканала суіснуе акружаючае яго наваколле.

Возера Байкал знаходзіцца ў Іркуцкай вобласці, на тэрыторыі Бурацкай аўтаномнай ССР. Паверхня яго вады — 31.500 кв², а максімальная глыбіня — 1620 м. Гэта складае аграмадную, проста невычэрпную масу вады, велічынёю ў 23.000 км³, якая спачывае ў міжгорнай чашы, на 455 метраў вышэй ад узроўню акіянаў. І таму ў Сібіры называюць Байкал морам, ды яшчэ святым морам.

Па берагах Байкала расце лес, галоўным чынам сасновы — гэта сібірская сасна, званая кедрам, насенне якога з'яўляецца вельмі смачным ласункам.

Паўтарамесячная байкальская нерпа. *Фота В. Д. Пастухова.*

Ёсць тут таксама сенажаці альпейскага тыпу, а ў лесе жывуць лосі, мядзведзі, сібірскія алені, рысі, расамахі, ласкі і гарнастаі. На ўсходнім узбярэжжы Байкала, недалёка ад Чывыркуйскага заліва, на ўсклонах Баргузінскіх гор, знаходзіцца саболі запаведнік, тэрыторыяй у 550 тысяч га. Бераг возера ўсюды парэзаны шматлікімі залівамі і мысамі. Адзін з гэтых заліваў завецца Аяй. Гэта, кажуць, таму, што хто ўбачыць яго ўпершыню, заўсёды ўсклікае ад захаплення: аяй!

На шышкінскіх скалах, якія раскінуліся на правым берагу ракі Лена, знаходзяцца малюнкі конніцы курыканаў — самых даўніх жыхароў Прыбайкалля. Іх коні маюць доўгія ногі, лебядзіныя шыі і малыя галовы. Такіх скальных малюнкаў асабліва шмат на паўднёва-заходнім узбярэжжы. Прадстаўлены на іх людзі, паляўнічыя, якія страляюць з лукаў, рытуальныя сілуэты, коні, гусі лосі, нерпа, асётры. Устаноўлена, што ўзніклі яны яшчэ ў эпоху бронзы і жалеза.

Байкал узбірае воды 336 рэк і ручайкоў. Самая вялікая з іх — Селенга — нясе ваду жоўта-зялёнага колеру, часам бурую, жалезістую. А вада ў самім Байкале вельмі празрыстая і навесну мае колер аквамарына. Белы дыск з металу відаць на глыбіні 40 м. Вада Байкала ўсёцэла насычана вадародам. Таму на ўсёй яго глыбіні яна жывая і захоўвае арганічнае жыццё. Расказваюць, што японцы прапанавалі высокую цану за кожны кубічны метр байкальскай вады, якую хацелі яны пастаўляць у сваю краіну спецыяльным водаправодам.

Мясцовыя жыхары гавораць, што байкальскае возера выглядае найбольш грозна, але і найбольш прыгожа ў перыяд адступлення ільдоў. Найперш узнікаюць трэшчыны ў маналітнай ільдзяной пліце ды ўтвараюць аграмадныя ільдзяныя палі. Гэтаму спадарожнічае такі грукат, як у час ураганнага артылерыйскага абстрэлу. Пры моцным ветры з дрэйфуючых крыг, узнікаюць ледзяныя скульптуры самых фантастычных форм. Нейкія аграмадныя ёжыкі, кветкі, пячоры, запоўненыя магутнымі ледзяшамі, а ўсё гэта сотнямі колераў мігаціць на сонцы.

Адкуль выводзіцца назва возера Байкал — невядома. Некаторыя сцвярджаюць, што з турэцкага „бай-куль“, што абазначае „багатае возера“. У кітайскіх запісках упамінаецца яно як „Пэгай“ („паўночнае мора“). Тунгусы завуць Байкал звычайна „Ламу“, значыць „мора“, а сярод манголаў і бураташ найчасцей можна пачуць назву „Далай-нор“ („святое возера“). Самыя даўнія звесткі пра Байкал захаваліся ў кітайскіх хроніках яшчэ з 119 года да нашай эры. Успамінае пра яго таксама Марк Пола.

Асноўнае прыродазнаўчае значэнне Байкала заключаецца ў тым, што 3/4 вядомых там 1800 відаў раслін і звяроў за межамі Байкала ўжо не сустрэнеш. Тут, для прыкладу, водзіцца байкальскі цюлень, званы нерпай, вага якога даходзіць да 100-130 кг. У мінулым годзе было іх у Байкале звыш 70 тысяч штук. Гэта тыповыя рыбаеды. Лоўля нерпы дазваляецца ў абмежаванай колькасці. З яе — высакаякаснае мяса, тлушч, а перш за ўсё каштоўнае футра.

У вывучэнні Байкала і яго ваколіцы вельмі заслужыліся палякі, пераважна палітычныя ссыльныя: Дыбоўскі, Чэрскі, Чэканоўскі. Іх імёнамі названы горныя вяршыні, звяры, стаянкі першабытнага чалавека. Адзін з буйнейшых навукова-даследчых караблёў носіць імя Бенедыкта Дыбоўскага.

Др Анна Фэдык
Белавежа

Пра тых, што выбралі смерць ● Абнаўляючыя дні ● Трэба больш і лепш! ● Карэспандэнцыя з Гродна ● Мара ● Год з гармонікам ● Крыніца поспехаў ● Палоска дзядзькі Кваса ● Весткі з Васількова, Мора, Лушчы, Паўднёвага Вострава, Дубіч Царкоўных, Белавежы, Гайнаўкі, Чаромхі, Тафілаўцаў ● Калі сніцца мятла ● Што робіць Кастусь у лужыне ● Песня „Nadaj do mnie S.O.S.“.

Sobota 17 VI — 10.30 On, ona, ono — dramat obycz. NRD. 13.45 Pr. dnia. 13.50 Radzimy rolnikom. 14.00 Studio 8. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Dwa złote colty — western ameryk. Bez powrotu — fr. dramat sens.

Niedziela 18 VI — 7.15 Now. w domu i zagr. 7.40 RTSS. Nasze spotk. 8.00 Alarm przeciwpoż. 8.20 Telewizjada. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Kino Teleranka: Lato z Kasią — odc. II. 9.30 Antena. 10.00 Przez lądy i morza — serial. wł. 10.50 Poranek balet. 11.25 Dziennik. 11.40 Rolnicze rozmowy. 12.10 Tylko w niedzielę. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Panie na Magadorze — odc. I ser. fr. 21.35 Studio Mundial 78 — trans. z Cordoby. 0.05 Studio Mundial 78 — trans. z Buenos Aires.

Poniedziałek 19 VI — 9.30 Mundial 78. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Opole 78. 15.30 Teleferie. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dom i My. 16.45 Nasi kochani bliźni — odc. V ser. NRD. 18.20 Trans. z zawodów lekkoat. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. M. Duras: O wpół do jedenastej wieczór latem. 22.00 Opole 78: Debiuty — koncert I. 22.55 Dziennik. 23.10 Opole 78: Rinndial.

Wtorek 20 VI — 10.00 Panie na Mogadorze — I odc. fr. ser. hist. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.10 Społem. 17.20 Interstudio. 17.50 Studio Festiwalu w Opolu. 18.20 Mundial 78. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Saga rodu Palliserów — 23 odc. 21.30 Opole 78: Debiuty — koncert II. 22.20 Świadkowie. 22.40 X Y Z cz. I. 23.10 Dziennik. 23.25 X Y Z cz. II.

Środa 21 VI — 10.00 Zatruta ziemia — bułg. dramat społ. 15.00 Melodie. 15.30 W kręgu anegdoty. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Kino najmłodszych. 17.00 Spoza gór i rzek. 17.30 Studio fest. Opole. 17.55 Los. Małego Lot. 18.20 Jedyna — film dok. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Doktór — czech. kom. film. 21.20 Sylvie Vartan (cz. I). 21.35 Mundial 78 — trans. z Cordoby. 22.45 Dziennik. 23.55 Sylvie Vartan (cz. II). 23.05 Mundial 78.

Czwartek 22 VI — 9.30 Mundial 78. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Zaproszenie do teatru. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Teleferie. 17.20 Reportaż wojskowy. 17.55 Sonda. 18.25 Studio fest. Opole. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Zbrodnia sułtana — odc. fr. ser. kr. 21.30 Opole 78: Koncert gwiazd. 22.35 Pegaz. 23.20 Dziennik.

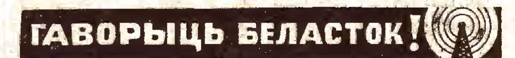
Piątek 23 VI — 10.00 Tata — rum. dramat obycz. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Byłem tam. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Pr. dla dzieci. 17.00 Spotkania z medycyną. 17.25 Więzy przyjaźni — III odc. ser. jug. 18.30 Magazyn motor. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Wejście w nurt — dramat współcz. 21.25 Szuflada. 21.45 Dziennik. 22.00 Opole 78: Mikrofon i ekran — koncert finałowy.

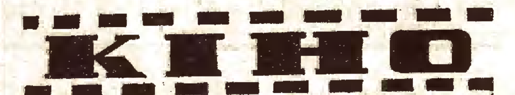
Piątek 16 VI — 8.40 Film fab. 18.50 Film fab. 20.30 Pr. estrad.

Sobota 17 VI — 8.40 Film fab. 14.40 Nie do wiary. 17.15 Filmy anim. 20.30 Koncert. 21.30 Mistrz. Europy w podnoszeniu ciężarów.

Niedziela 18 VI — 7.55 Koncert. 10.00 Film ser. 12.30 Spektakl. 15.00 Panorama międzynar. 16.15 Koncert życzeń. 17.35 Klub film. 18.55 Spektakl. 20.30 Mistrz. świata w p. nożnej.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

Białowieża Święto dzikich zwierząt — fr. 20—21. Krótki sezon — wł. 22—23. Akcja pod Arsenałem — pol. 24—25.

Bielsk Podl. Ofiara namiętności — hisz. 19—20. Biała mafia — wł. 21—22. Kobra — jap. 23—25.

Czeremcha Opętanie — pol. 20—21. Nocne widmo — ang. 24—25.

Czyże Cień zbrodni — buł. Szarada — pol. 21—25.

Dubicze Cerk. — Pani Bovari to ja — pol. Pocztówka z polnymi kwiatami — rum. 21—25.

Gródek Święto dzikich zwierząt — fr. 24—25.

Hajnówka Ofiara namiętności — hiszp. 19—20. Biała mafia — wł. 21—20. Kobra — jap. 23—25.

Michałowo Przepustka dla marynarza — ang. 20—21. Jak car Piotr Ibrahima swatał — radz. 22—23. Uśmiech — USA 24—25.

Mielnik Biały Baszłyk — radz. 21.

Milejczyce Kochaj albo rzuć — pol. Wielka noc i wielki dzień — czes. 21—25.

Narew Wielka podróż Bolka i Lolka — pol. W krainie pieczonych gołąków — NRD 21—25.

Narewka Barwy ochronne — pol. Zaufanie — radz. 21—25.

Nurzec Tomcio Paluch — fr. 20—21. Smic, smac, smoc — fr. 22—23. Akcja pod Arsenałem — pol. 24—25.

Orla Błękitny ptak — USA. Gwiazda zwodniczego szczęścia — radz. 21—25.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE“
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. nr 1355. 7.600 egz. N-4

(Працяг са стар. 1)

ФЭСТ у ЛІТВІНАВІЧАХ

талій Страпчук, які патрапіць і будынак паставіць, і ўсялякую сталярку зрабіць. Яго жонка, Марыя Страпчук узначальвае ў Літвінавічах гурток вясковых гаспадынь, якія таксама не чакалі фэсту з заложанымі рукамі. Дапамагалі мужчынам у рамонце святліцы, а пасля заўзята мылі там падлогу, варылі і пяклі, каб, як сапраўдныя гаспадыні, не паўстыдацца перад гасцьмі.

А гасцей наехала шмат. Ад імя ваяводы быў намеснік дырэктара аддзела ўнутраных спраў ваяводскага ўпраўлення Эльяш Федаровіч, галоўнае праўленне БГКТ прадстаўляў старшыня Мікалай Самоцік. З Нурца прыехалі прадстаўнікі многіх устаноў і прадпрыемстваў, а сярод іх — сакратар гміннага камітэта партыі Антон Брык і начальнік гміны Мікалай Касцюк. Была таксама дэлегацыя войска аховы пагранічча на чале з капітанам Сяргеем Аверчуком.

Усіх гасцей і ўдзельнікаў фэсту прывітаў старшыня гміннага камітэта ЗСЛ, жыхар Літвінавіч, Канстанцін Мішчук. Затым з дакладам аб 60-годдзі БССР выступіў старшыня М. Самоцік.

А пасля са сцэны, упрыгожанай маладымі бярозкамі і лозунгамі, чырвоным і зялёным палатном, паплылі родныя беларускія песні. Спявалі беластоцкія дзяўчаты з „Каласкоў" і жанчыны (з адным мужчынам) з Райска. „Каласкі" рэкламы не патрабуюць. Яны пабывалі ўжо ў многіх вёсках Беласточчыны, іх бадзёрасць, іх энергія і радасць жыцця пераліваюцца ў слухачоў і выклікаюць заўсёды буру воплескаў.

З дакладам выступіў старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік.

11 жанчын у расквечаных сукенках, якія яны самі сабе пашылі, і адзін мужчына, Ігнат Мамотка, — гэта харавы калектыў з Райска.

Затое райчане выступалі тут упершыню. Гэта былі іх публічныя хрэсьбіны, іх мастацкі дэбют. Прайшоў ён паспяхова. Прыемна нам тады прывітаць яшчэ аднаго члена ў сям'і самадзейных беларускіх калектываў.

Вогненнай „Лявоніхай" і не менш рытмічнымі іншымі народнымі танцамі цешылі вочы прысутных вучні Бельскага беларускага ліцэя.

...І так праходзіў гэты фэст радасна і змястоўна. Сельскагаспадарчы банк з Нурца наладзіў конкурс з каштоўнымі ўзнагародамі па ведах аб яго дзейнасці, прадстаўнікі вясковага гандлю, як сапраўдныя купцы, не прапусцілі нагоду, каб паказаць, якую модную вопратку можна зараз купіць у іх крамах, медыцынская служба наладзіла сваю віктарыну... Проста кожны даклаў ад сябе, што меў карыснае, цікавае і павучальнае. Адчувалася прадуманая арганізацыя, за якую Міхась Вішанка прасіў асабліва падзякаваць гміннаму камітэту партыі ў Нурцы.

Нейкіх паўтары тысячы чалавек, якія пабывалі на фэсце ў Літвінавічах, напэўна доўга будуць успамінаць гэтае зусім новае вясковае свята. А праз год у апошнюю нядзелю мая сустрэнуцца яны тут зноў. Так дагаварыліся.

В. Рудчык
Фота аўтара

„Мы сардэчна вас вітаем, многа радасці жадаем..." — так распачалі мастацкую частку фэсту беластоцкія „Каласкі".

На фэст у Літвінавічы прыйшлі і прыехалі людзі з многіх навакольных вёсак.

ХТО колькі і НА ШТО

Што можа быць даражэй здароўя? На гэтае пытанне адказ ёсць толькі адзін, і яго адназначна далі жыхары Беласточчыны, уплаціўшы на працягу пяці год (1973-1977) 219 мільёнаў злотых на Нацыянальны фонд аховы здароўя. Гэты значны грамадскі грош пайшоў на надта патрэбныя і важныя справы. Перш за ўсё яго коштам былі закончаны тыя прадшколлі, школы і інтэрнаты, будова якіх была распачата яшчэ за сродкі з папярэдняга Фонду будовы школ і інтэрнатаў. Збіранне сродкаў на гэты фонд, як вядома, было спынена, але распачатыя будовы трэба было закончыць і на гэта пайшло 70 мільёнаў злотых з Нацыянальнага фонду аховы здароўя. Уся астаўшаяся сума пайшла на паляпшэнне аховы здароўя: будаваліся і абсталёўваліся навейшай апаратурай павільён на 65 ложак у гайнаўскай бальніцы, павільён на 133 ложкі пры Беластоцкай анкалагічнай бальніцы, асяродкі здароўя ў Шудзялаве і Туросні Касцельнай, павільёны пры Доме апекі для дзяцей у Засценках каля Беластока, Доме апекі для дарослых у Харошчы, Доме пенсіянераў у Беластоку, яслі ў мікрараёне Пяста ў Беластоку і іншыя аб'екты.

Варта прыглядзецца дакладней, як праходзіла збіранне сродкаў на Нацыянальны фонд аховы здароўя ў мінулым 1977 годзе. Наогул адбывалася яно з добрым вынікам, бо на запланаваны 31 мільён злотых грамадства Беласточчыны ўнесла 32 мільёны 500 тысяч злотых. Аднак у некаторых гмінах шмат сялян не заплаціла задэклараваных імі ж самімі складчын, і ў выніку план збору сродкаў ад сялян у ваяводстве быў выкананы ўсяго ў 96 працэнтах. Тэрмінова і найбольш заплацілі сяляне з горада і гміны Кнышын, з горада Гайнаўкі, з гміны Крыпна, з гарадоў у Беластоку і Бельску, а таксама з горада і гміны Дуброва Беластоцкая. Яны заслужылі на асаблівую ўдзячнасць з боку ўсяго грамадства нашага ваяводства і, бадай, у бягучым годзе колькасць такіх старанных сялян павялічыцца.

Доказ гэтаму тое, як адбываецца збіранне сродкаў на НФАЗ у бягучым годзе. На агульны план 33 мільёны злотых у 1978 г. за мінулыя першыя чатыры месяцы сабрана 12 мільёнаў 525 тысяч 800 злотых, гэта значыць 37,9 працэнта гадавой сумы. Пры тым працаўнікі дзяржаўных прадпрыемстваў і ўстаноў выканалі свае абавязкі ў 33,6%, розных кааператыўных прадпрыемстваў у 37,2%, а сяляне аж у 56,4%! І так, на задэклараваную сялянамі Беласточчыны суму на 1978 г. 6 мільёнаў 350 тысяч злотых, яны да 30 красавіка г.г. заплацілі 3 мільёны 584 тысячы 100 злотых. Вельмі добра!

Варта кінуць вокам па нашаму ваяводству, хто і як плаціць на НФАЗ. Сярод нашых трох **выдзеленых гарадоў** (Беластока, Бельска і Гайнаўкі) у першым квартале бягучага года па выкананню плана першае месца займаў Бельск, другое — Гайнаўка, а апошняе, трэцяе — сталіца ваяводства Беласток. Сярод **гарадоў-гмін** на першым месцы знаходзіўся Сураж, на другім — Харошча, на трэцім — Драгічын, на чацвёртым — Саколка, на пятым — Супрасль, а на перадапошнім, трынаццатым — Кнышын і самым апошнім, чатырнаццатым — Заблудаў. Сярод **гмін** першае месца належала Крыпну, другое — Юхноўцу, трэцяе — Тыкоціну, чацвёртае — Дзядкавіцам, пятае — Бельску, а перадапошняе, трыццаць чацвёртае — Шудзялаву, апошняе, трыццаць пятае — Кузніцы. Цікава таксама заўважыць, што збіранне сродкаў на НФАЗ **сярод працаўнікоў** адбываецца найлепш у гарадах-гмінах Заблудаве, Харошчы і Супраслі, гмінах Крынкі, Бельск, Новы Двор, **сярод жа сялян** найлепш у гарадах-гмінах Монькі, Саколка і Лапы, у гмінах Юхноўцы, Тыкоціне, Крыпне. Вельмі спраўна дзейнічае **школьная моладзь** з горада-гміны Сураж і гміны Кляшчэлі.

Сабраныя на Нацыянальны фонд аховы здароўя сродкі накіроўваюцца ў бягучым годзе на такія будовы: асяродкі здароўя ў Шудзялаве, Лубіне Касцельным, Боцьках, Рудцы каля Бельска; амбулаторыі ў Васількове і павелічэнні амбулаторыі на вул. Сланімскай у Беластоку, пабудову павільёнаў пры заразнай бальніцы ў Беластоку, узвядзенне спецыяльнага „бункера" для абсталявання „Нептуна 10" у анкалагічным шпіталі ў Беластоку і тэрапеўтычнага аддзялення ў бальніцы ў Харошчы. За гэтыя сродкі будзе будавацца чацвёра ясляў у горадзе Беластоку і яслі ў Гайнаўцы, Сямяцічах, Саколцы і Дуброве Беластоцкай. На ўсё гэта пойдзе звыш 53 мільёнаў злотых, значыць, да тых 33 мільёнаў, што плануецца сабраць ад жыхароў Беласточчыны, з цэнтральных фондаў будзе дакладзена звыш 20 мільёнаў злотых. **(іс)**

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА III

Крышталізацыя поглядаў. Да галоўных фактараў, уплываючых на светапогляд Коласа, трэба аднесці настаўніцкую семінарыю, працу ў школах, сялянскую рэчаіснасць, рэвалюцыю 1905 года, першую сусветную вайну.

Асабліва істотную ролю ў духовым і патрыятычным развіцці адыграў перыяд прабывання Коласа ў настаўніцкай семінарыі (1898-1902). У рукапіснай спадчыне Коласа захаваўся рукапіс яго аўтабіяграфіі, напісанай пісьменнікам па просьбе рускага савецкага літаратураведа Л. Клейнборта. У аўтабіяграфіі дасканала характарызуюцца тыя ўмовы, у якіх вучыўся Колас. Увесь шлях пісьменніка да беларускай нацыянальнай свядомасці і да літаратурнай творчасці быў формай супрацьстаўлення афіцыйнай рускай ідэалогіі, якая варожа адносілася да ўсякай самасвядомасці і сепаратызму „акраін“. Ужо ў пачатковай школе адчуў Колас пагарду да ўсяго беларускага. „В народной школе, — піша Колас, — мне попалось в руки стихотворение на белорусском языке. Стихотворение было написано на бытовую тему, и мне оно очень понравилось, хоть и удивило, ибо всё белорусское, начиная с белорусского акцента, в школе высмеивалось и изгонялось в лице учителя“.

Зразумела, што кпіны з усяго беларускага былі намнога больш дакучлівымі і рашучымі ў настаўніцкай семінарыі. Выпускнікі гэтай школы мелі самі ў школах праводзіць самадзяржаўныя русіфікатарскія ідэі. У такой сітуацыі ўсё, што было звязана з Беларуссю, татальна апаганьвалася: „Все, что напоминало Белоруссию как территорию, — гаворыць Колас, — и белорусский язык как язык народа, изгонялось беспощадным образом, осмешивалось и оплёвывалось.

...Если творчество на белорусском языке и проникало в школу, то проникало лишь с целью осмешения белорусского языка или просто забавы“.

Зразумела, што ў такіх абставінах частка вучняў-беларусаў русіфікавалася і станавілася прапагандыстам антыбеларускіх ідэй. На шчасце, гэта не здарылася з Коласам. Ужо ў семінарыі становіцца ён свядомым абаронцам беларушчыны. Абарона гэта праяўляецца перш за ўсё ў факце пісання вершаў на роднай мове. Характарызуючы гэты аспект сваёй дзейнасці, Колас піша:

„Белорусский язык, казалось, существует только для того, чтобы позабавиться над ним и посмеяться. Такое мнение о белорусском языке сложилось так прочно, что когда я читал на белорусском языке свои стихи, где я старался говорить о серьёзных вещах, как вообще на всяком языке, то это вызывало недоумение и звучало для ушей многих слушателей дисонансом. Несмотря на это, я продолжал писать белорусские произведения, а вместе с этим всё больше убеждался в том, что белорусский язык имеет такое же право на жизнь, на свое развитие, на свое употребление в школе, в обиходе белоруса, как и всякий иной язык“.

Прыведзеная цытата дасканала характарызуе тыя ўмовы, у якіх крышталізавалася нацыянальнае аблічча паэта.

Варта аднак падкрэсліць, што не ўсе настаўнікі семінарыі адносіліся варожа да праяваў беларускага нацыянальнага жыцця. У цытаванай ужо аўтабіяграфіі Колас гаворыць аб выкладчыку Фядоце Кудрынскім, які, выслухаўшы беларускія вершы Коласа, заахвочваў яго да творчасці на роднай мове.

...у Боцьках тамашняе Раённае ўпраўленне мясцовых дарог знаходзіцца на вуліцы, якая разбіта ў такія калдобіны ды ямы, што на іх і сам чорт ногі паламаць можа. А вось жа ўпраўленне мясцовых дарог дагэтуль ног не паламала. Дзіва і то якое!..

(іс)

(Працяг са стар. 1)

БАРЫСАЎШЧЫНА

валках! Але ўзброеныя 8 камбайнамі, 17 трактарамі і дзесяткамі іншых навейшых сельскагаспадарчых машын 33 працаўнікі гэтай гаспадаркі неяк перамагаюць гэтае страшэннае раздробленне, і ў мінулым годзе, напрыклад, сабралі яны па 22 цэнтнеры з гектара збожжа, па 230 ц/га бульбы, а са сваёй фермы даставілі дзяржаве каля 150 тон свініны! У бягучым годзе, да 10 мая, гаспадарка прадала дзяржаве 543 кормнікі агульнай вагой каля 65 тон. Падставай гэтай вельмі інтэнсіўнай гадоўлі з'яўляюцца ўласныя кармы і надта ж добра наладжаная кааперацыя з сялянамі навакольных вёсак. Іменна сяляне займаюцца гадоўляй парасят і ўжо падсвінкамі прадаюць іх гаспадарцы. І так, у бягучым годзе, напрыклад, сяляне з Барысаўшчыны даставілі кааператыву 120 падсвінкаў, а з суседняга Верпаля — каля 100 штук. Цяпер у чатырох будынках кааператыўнай свінафермы корміцца 1100 штук падсвінкаў і гадуецца 40 свінаматак. Паўстае пяты будынак на 300 кормнікаў. Але гэта толькі пачатак...

Непадалёк ад гэтай свінафермы паўстае навейшы жывёлагадоўчы комплекс. Узводзіць яго коштам некалькіх дзесяткаў мільёнаў злотых Ваяводская спулдзельня вясковага будаўніцтва для СКРу ў Нурцы-станцыі, гэта значыць для кааператыўнай сельскай гаспадаркі ў Барысаўшчыне. Працы цяпер вядуцца пры пабудове або абсталяванні дзвюх адкормачных секцый на 1600 кормнікаў, дзвюх секцый для 800 свінаматак, мяшальні кармоў і кармавым магазіне, сіласах на квашанку, забеспячэнні ў энергію і ваду, сацыяльным будынку і мностве іншых збудаванняў.

Значная частка гэтага камбіната будзе гатова ў канцы бягучага года. Кіраўнік будовы **Сяргей Віктарук** — сам родам з суседняй Грабаркі — прыкладае

Узначальвае калектыўную сельскую гаспадарку СКРу Нурэц-станцыя перадавы гаспадар і солтыс вёскі Барысаўшчына Юльян Ярашук.

ўсе намаганні, каб аб'ект быў салідны. Кіраўнік калектыўнай сельскай гаспадаркі нурэцкага СКРу Ю. Ярашук ужо паклапаціўся пра тое, каб адразу пасля здачы ў карыстанне новая свінаферма была запоўнена гадаўляным матэрыялам. Зразумела, усё гэта не адбываецца без цяжкасцей і клопатаў: не хапае рабочых на будове, а ў выніку гэтага спазняецца ўзвядзенне паасобных аб'ектаў, былі і цяжкасці з матэрыяламі. Але наперакор усяму пад ляском — мізэрнай рэшткай колішняй Мельніцкай пушчы — непадалёку ад старога тракта-гасцінца, што памятае стук конскіх капыт рускіх і яцвяжскіх дружынаў, вырастае аб'ект нашай сучаснасці — гадаўляны комплекс Барысаўшчына.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Кіруе будовай жывёлагадоўчага комплекса ў Барысаўшчыне тэхнік Сяргей Віктарук.

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ДАРОГА ПАТРАБУЕ ЎВАГІ

У гміне Нараўка многа розных дарог: лепшых і горшых. Але ёсць і некалькі адрэзкаў нават з асфальтаваным пакрывам. Найхутчэй псуюцца дарогі, пасыпаныя жвірам або пяском. Яны патрабуюць асаблівай увагі з боку дарожнікаў. На іх хутка ўтвараюцца калдобіны, вада разбурае насыпы. Усё гэта стварае пагрозу для руху.

Нядаўна ехалі мы дарогай з Новага Ляўкова ў Луку і амаль што не трапілі ў бяду. За Людвіновам лопнулі пад цяжарам грузавой машыны або бульдозера прапусныя трубы. Ніякіх дарожных знакаў тут няма. Аварыя, як кажуць, вісіць на валаску. Запаўшы масток пагражае паломкай машыны, калецтвам яго вадзіцеля, пасажыраў.

Праязджалі мы праз Падляўкоўе. На пасёлкавай табліцы перад вёскай нічога не прачытаеш. Абляцела з яе фарба, выбляклі літары. Зараз жа за табліцай дарожны знак, які папярэджваў некалі едучых, што зараз будзе скрыжаванне дарог. Але яго няма, некуды падзеўся. Ажно бачым: ён на зямлі пад стоўбікам. У вёсцы ля скрыжавання дарог пагнутыя ўказальнікі.

Сяляне з другіх вёсак расказвалі нам, што не лепш і на іншых дарогах. Хаця б з Нараўкі ў напрамку Масева.

Па ўсім відаць, што дарожнае прадпрыемства ў Бельску замала ўвагі прысвячае дарогам у Нараўкаўскай гміне. Жвіроўкі зусім не рамантуюцца. Ад зімы не паяўлялася на іх раўняючая машына. Дарогі ўсё больш ухабістыя. Рэдка калі можна ўбачыць на дарогах адказных за добраўпарадкаванне дарог работнікаў. Мабыць, іх замала. Магчыма хапіла б іх тады, калі б дарогі былі сама менш з асфальтна-бетонным пакрывам.

У заканчэнні адзначаем: дарога — месца грамадскае і на ёй павінен быць належны парадак. **(ця)**

ХРОНІКА

27 V — інспектар ГП БГКТ па культурна-асветных справах Л. Васілюк і інструктар па культурна-асветных справах Я. Крупа сустрэліся з калектывам вёскі Райск. Прадстаўнікі ГП БГКТ наглядалі за падрыхтоўкай вакальнага калектыву да публічнага выступлення на фэстыне ў Літвінавічах.

28 V — у памяшканні ГП БГКТ у Беластоку адбыўся фінальны агляд міжшкольнага конкурсу „Беларуская песня -78“. У аглядзе ўзялі ўдзел вучні школ з Рыбалаў, Маліннікаў, Пашкоўшчыны, Чыжоў, Ляўкова, Орлі, Дубіч Царкоўных, Лубіна Касцельнага, Клейнік, Плёсак, Старакорніна і Курашава. Выступалі яны ў трох катэгорыях — 13 салістаў, 6 дуэтаў і 5 вакальных калектываў.

28 V — адбыўся фэстын у Літвінавічах. Адказным за падрыхтоўку яго быў М. Вішанка. У Літвінавічах, пасля афіцыяльнай часткі, адбылася артыстычная частка, у якой выступілі калектывы БГКТ з Райска, Беластока і танцавальная група з белліцэя ў Бельску Падляшскім. **А. Л.**

ТАК БЫВАЕ...

З СЫНАВАЙ ЖОНКАЙ

— Сцяпан ні ў чым непадобны на бацьку. Ні з выгляду, ні з характару, ні з паходкі, — талкавалі паміж сабою суседкі, прыпамінаючы ўсе Панасавы нягодныя паступкі.

— Ён зусім не сароміцца сына, прыводзіць дахаты жанчын, — гаварыла Мальвіна. Кацярына ўсхвалявана расказвала аб тым, што на свае вочы бачыла, як Панас вечарам увайшоў на панадворак з дзвюма жанчынамі, а сын яго, Сцяпан, уголас сказаў: „І зноў не даеце спакойна спаць!“. Тады набіў бацька Сцяпана і выгнаў з хаты, а яна, Кацярына, пакрыўджанага хлопца, сірату, паклікала да сябе.

Пакуль яшчэ была маці, Сцёпцы жылося лягчэй. Яму было 13 год, калі яна памерла. Сцёпка мусіў сам сабе рыхтаваць абеды, снеданні, вячэры, скрабсці бульбу, хадзіць у краму. Бацька даваў мала грошай на харчаванне, і Сцёпка вельмі ашчадны быў, нідзе лішняга гроша не выдаў. Паспяхова закончыў ён пачатковую і паступіў у рамесную школу. Нядрэнна вучыўся. Быў спакойным, малагаваркім юнаком. Але затое быў добрым сябрам і за гэта любілі яго аднакласнікі. Паважалі яго і настаўнікі. Не рабілі яму закідаў, калі на ўроках ён зяваў, калі заплюшчваліся яго вочы. Яны ведалі, што мінулая ноч была для яго неспакойная, што бацька зноў нанікчэмнічаў.

Закончыўшы рамесную школу, Сцёпка пачаў працаваць на прадпрыемстве. Там чго хутка палюбілі за дакладную, салідную работу і за ветлівасць. Сцёпка на рабоце лепш адчуваў сябе, як у хаце. І зразумеў, што вялікае гэта шчасце, калі любіш сваю прафесію, калі ў сваім працоўным калектыве адчуваеш сябе добра, смела.

Адна дзяўчына з гэтага калектыву, падчас абедзеннага перапынку, падышла да Сцёпкі і кажа:

— Сцёпка, мая знаёмая табою цікавіцца. Хачу вас пазнаёміць. Завуць яе Рая. Яна ўжо доўга сочыць за табою, распытвае пра цябе.

Рая была некалькімі гадамі старэйшая ад Сцяпана. Мела багатае дзявочае мінулае, умела вабіць да сябе кавалераў. Мела не аднаго ўхажора, але замуж не выйшла. І, каб не астацца ў старых дзеўках, пачала разглядацца за кандыдатамі на мужа. Сцяпан ёй падыходзіў.

На першае спатканне Сцяпан ішоў з вялікім хваляваннем і нейкім сорамам. Праследавала яго думка аб тым, што не ўмее з дзяўчатамі гаварыць, жартаваць. А здарылася зусім інакш. Сядзелі яны на лавачцы. Яна сардэчна да яго ўсміхалася. А калі Сцёпка нясмела паклаў руку на яе плячо, Рая прытулілася да яго. Яна многа гаварыла, ставіла пытанні Сцёпцы. І ён разгаварыўся. Ніколі яму так добра яшчэ не сядзелася і не размаўлялася з дзяўчынаю. І дзяўчына вельмі прыгожаю паказалася Сцёпе. А падчас наступнага спаткання, а дакладней развітання, Рая першая пацалавала Сцёпу. Пад уражаннем першага пацалунку дзяўчыны ён аж пачырванеў, не ведаў што з ім дзеецца. Цалавала яго толькі маці, калі быў ён маленькі. Але тыя матчыныя пацалункі яго не пранізвалі пачуццямі. Ачараваны Раяй, Сцёпа закахаўся.

Аднойчы Рая запрапанавала Сцёпцы, што паможа яму зрабіць абед. І пайшлі яны да Сцёпкі. Вялі сябе зусім свабодна, таму што бацька выехаў на некалькі дзён у Варшаву. Зрабілі смачны абед і, спажываючы яго, выпілі па некалькі чарак віна, што Сцёпку асмеліла абняць яе, пацалаваць, узяць на рукі і пасадзіць на тапчан.

— Сцёпа, — звярнулася Рая да яго, абнімаючы яго і падаючы галавою на падушку, — скажы, ці я падабаюся табе?

ПАКОЙ, ПОЎНЫ ЎСПАМІНАЎ АБ ВАЙНЕ

Ізба нацыянальнай памяці ў Лясным тэхнікуме ў Белавежы, хаця існуе толькі 3 гады, вядомая ўжо ў многіх кутках Польшчы. Прысвечана яна леснікам і дрэваапрацовачнікам Беласточчыны, а таксама жыхарам Белавежы, якія аддалі жыццё за вызваленне айчыны ад гітлераўскіх захопнікаў. Памяткі збіралі тры гады. Назбіралі іх за гэты час каля 900. Ізба была адкрыта 27 красавіка 1975 г. Апекуном яе стаў настаўнік мгр інж. Здзіслаў Новак — галоўны ініцыятар утварэння ізбы.

Калі наведваеш ізбу, перш за ўсё ў вочы кідаецца вельмі ўдалае пластычнае вырашэнне цэлай выстаўкі. Відаць, што створана яна з сэрцам. Экспанаты, разнародныя па форме і зместу, укладваюцца ў здзіўляюча лагічную цэласць. Усё тут размешчана на адпаведным месцы.

Перастулаючы парог ізбы, наведвальнік, як правіла, спярша затрымоўваецца ля вялікага партрэта патрона тэхнікума — ген. Аляксандра Вашкевіча (1901-45), камандзіра 5 дывізіі пяхоты 2 Арміі Войска Польскага, ураджэнца Белавежы. Па абодвух баках партрэта, на сцяне, вісяць карты гітлераўскіх злачынстваў і баёў, што адбываліся ў Польшчы. Унізе паказана калекцыя медаляў за ваенныя заслугі. Побач, у зашклёных шафках, знаходзяцца памяткі па членах Саюза патрыётаў, дзейнічаючага на тэрыторыі Савецкага Саюза, а таксама памяткі з верасня 1939 г. — вайсковыя шлёмы, шпоры, уланская шашка, штыкі і т.п.

У супрацьлеглым баку памяшкання, ля сцягоў Ляснога тэхнікума, мясцовага гуртка ЗБоВіД і гміннага камітэта ПАРП на спецыяльных лістах названы прозвішчы людзей, расстраляных 3 жніўня 1941 г. ва ўрочышчы Пэрэроў (цяпер месца гэтае ў СССР) — ахвяраў першай масавай экзекуцыі на тэрыторыі пушчы, затым прозвішчы загінуўшых у г.г. 1941-44 на тэрыторыі Гайнаўскай установы дрэваапрацовачнай прамысловасці.

Побач, у вокнах, бачым здымкі (дыяпазітывы з натуральным падсвятленнем) месцаў экзекуцый і карту гітлераўскіх злачынстваў на Беласточчыне. Над імі пададзены інфармацыі аб стратах у людзях падчас II сусветнай вайны. Унізе, ля вокнаў, у вітрынах знаходзяцца пісьмы палонных з канцэнтрацыйных лагераў, паведамленні аб смерці, аб'явы з перыяду вайны ці здымкі розных здарэнняў (экзекуцыі, пацыфікацыі і т.п.) з таго ж самага перыяду.

Пад сцяной, супрацьлеглай да вокнаў, у шафках, паказваецца арыгінальная ваенная экіпіроўка салдатаў, афіцэрскія эпалеты, вайсковыя значкі, боепрыпасы, зямля з-пад Леніна, банкі на малако, у якіх партызанам дастаўлялі боепрыпасы, гільзы, ружжо, стрэльба савецкага партызана „Ванькі", які паміраючы, перадаў яе ляснічаму Кубінкевічу, запальнічка, выкананая з гільзы, ці савецкія і нямецкія шлемы.

Цікава рэкамендуецца цэнтр памяшкання. На вялікім стале, прыкрытыя шклом, ляжаць арыгінальныя нумары ваеннай прэсы, як, напрыклад, „Гвардзеец", „Пераможам", „Інфармацыйны бюлетэнь", „Барацьба маладых". Можна тут таксама агледзець пашпарты і грошы, якія ўжывалі ў вайну, здымкі леснікоў-салдатаў ці іншыя здымкі з памятных трагічных дзён гітлераўскай акупацыі. На ўсе сабраныя памяткі выстаўлены ў ізбе не хапае месца. Патрэбны былі б яшчэ два такія памяшканні. Ды, вядома, з гэтым заўжды бываюць клопаты. Калі б іх вырашыць, белавежская ізба магла б з поспехам выконваць ролю філіяла беластоцкага Музея войска.

П. Байко
Фота аўтар

Мгр інж. Здзіслаў Новак водзіць па ізбе моладзь з пачатковай школы ў Беластоку.

— Раечка, я цябе кахаю, я шчаслівы, — прагаварыў ён, беручы далікатна яе за грудзі, як паўпрытомны, абвіваючы яе цела сваім целам.

— Сцёпка, я твая, — Рая, узяўшы Сцёпку за валасы і гледзячы ў яго чорныя вочы, паўтарыла гэтыя словы некалькі разоў, а пасля раптоўна абнажылася, каб разам са Сцёпаю спажываць пажаданне, каб ад гэтай хвіліны валодаць цалкавіта гэтым нявінным, нявопытным, маладым чалавекам.

І не прайшло нават пяці тыдняў ад іх знаёмства, а ўжо сталі яны рыхтавацца да вяселля. І пажаніліся. Сцёпка хадзіў штодзённа на работу, а Рая хадзіла на рынак, таргавала адзеннем, выязджала за граніцу па залатыя вырабы і прадавала іх па высокіх цэнах.

У хаце Сцёпкі запанавала прыемная атмасфера. Бацька перастаў прыводзіць дамоў жанчын. „Мусіць, сароміцца маёй жонкі". — думаў Сцёпка. Ды яшчэ тлумачыў гэта і тым, што пяцідзесяцігадовы чалавек урэшце абразуміўся і перастаў гуляць з жанчынамі свабодных абычаяў. Панас не грубіяніў, а да Раі адносіўся даволі сардэчна. Яна прыбірала таксама пакой свайго цесця, рыхтавала смачныя абеды. Жылося ўсім добра. У хаце не было ані сварак, ані нервовасці. І раптам нечакана здарылася страшнае.

Сцёпе на рабоце запрапанавалі экскурсію за граніцу. Неабходна было адразу запоўніць анкету. Але Сцёпа забыў пашпарт і паімчаўся дамоў. Хутка ўбег у хату і ўбачыў на сваім тапчане Раю з бацькам. Гэта яго так ашарашыла і збунтавала, што ўдарыў Раю па твары. Пацякла ў яе з носа кроў. Падняў ён таксама руку на бацьку, але Панас, здаравяка, пабіў сына так, што збегшыеся суседзі выклікалі хуткую дапамогу і адвезлі Сцёпку ў бальніцу. Пабіццё не было цяжкае, але цяжкае было нервовае расстройства. На працягу месячнай пабыўкі ў бальніцы ён усё ўспомніў, прааналізаваў адносіны жонкі да яго і прыйшоў да вываду, што быў ён вельмі наіўны, што замнога ёй давяраў. Вярнуўшыся з бальніцы, ён даведаўся, што Рая ўжо зрабіла некалькі абортаў.

У хаце не застаў ані яе, ані бацькі. Суседзі сказалі, што яны, узяўшы чамаданы, некуды выехалі.

Час хутка праходзіў. Ён, як лекар, гаіў душэўныя раны Сцёпкі. Пачаў цяпер ён сам разглядацца за кандыдаткай на жонку. І ўрэшце сустрэў добрую, сумленную дзяўчыну са свайго прадпрыемства і з ёю ажаніўся. Дачакаўся ўжо двух сыноў. Жыве заможна, добра і шчасліва.

Міхась Сваяк

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ЛЮБОЎНАЯ

Ой ты, рутка мая, ты зілёная,
ой, калі ж ты зышла, калі вырасла?
— Я весною зышла, летом вырасла,
на рыку, на дунай нахілілася.
На рыку, на дунай нахілілася,
на хлопца-малайца надзівілася.
Ой, выйду ж я, выйду я на горэньку,
ой, вазьму ж я его да й за ручэньку.
Ой, вазьму ж я его да й за ручэньку
паваду я его у светлічэньку.
Паваду я его у светлічэньку,
пасаджу я его да й на крэслячку.

Пасаджу я его да й на крэслечку,
налію ж я ему віна чарачку.
Налію ж я ему віна чарачку:
— Выпівай, выпівай, мой каханачку.
— Не прышоў да цябе я й напіцісе,
но прышоў да цябе дазваліцісе.
Но прышоў да цябе дазваліцісе,
чы пазволіш ты мне ажаніцісе?
— Ажаніся кавалер, памажы Божэ,
ні бары ўдавы, сцеражы Божэ,
но бары дзевачку, сваю роўначку,
сваю роўначку — палюбоўначку.

Ад Аляксандры Бонкард, 1909 года нараджэння, вёска Стачок каля Нараўкі, запісаў 6 сакавіка 1978 г. Мікалай Гайдук, нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі — Людмілы Панько.

(Працяг са стар. 1)

У ПАШАНЕ НОВЫЯ ПЕСНІ

нікоў школы ў Малінніках (настаўніца музыкі Галіна Марчук) і школы ў Старакорніне (рыхтавала настаўніца Аляксандра Сегень), зусім новую песню спявалі таксама дзяўчаткі з Лубіна.

Апрача новага, добрага рэпертуару (хоць яшчэ і здараліся неадпаведныя для ўзросту песні), нельга не падкрэсліць значна лепшую ў сёлетнім конкурсе, вышэйшую культуру і эстэтыку выканаўцаў. Большасць удзельнікаў выступіла ў нацыянальных касцюмах, частка — у школьным адзенні. Не было выпадку няўмелага захавання на сцэне, кожны рух быў прадуманы, культурны і вельмі натуральны.

Агульна кажучы, конкурс быў вельмі ўданы. Багаты і масавы. 52 удзельнікі. Сэрца радавалася, гледзячы на расспяваную моладзь, нават на маленькіх дзяцей, якія любяць і так прыгожа спяваюць беларускія песні.

Але не магу не сказаць аб некаторых недахопах арганізацыйнага характару.

Па-першае. У зале, апрача ўдзельнікаў, іх апекуноў і арганізатараў, зусім не было публікі. Даслоўна пяць хлапцоў-сяброў, якія нейкім цудам даведаліся аб конкурсе. Ніякіх аб'яў на гэтую тэму нідзе не было. Аказалася зусім не выкарыстанай справа прапаганды беларускай песні. А конкурс быў варты гэтага.

Па-другое. Ужо не першы раз звяртаю ўвагу арганізатарам на хоць бы дробны пачастунак для дзяцей. Вядома, што на конкурс з'язджаюцца дзеці з далёкіх куткоў Беласточчыны. Выязджалі ранішнім, можа першым аўтобусам, напэўна, ледзь не на досвітку. Конкурс працягваўся да трэцяй гадзіны. Дзеці не атрымалі нават шклянкі чаю. Невялікім коштам можна было б зрабіць дзецям сякі-такі сняданак, хоць бы па шклянцы чаю з пончыкамі. Дзеці адчувалі б сябе напэўна лепш і здаравей.

Маю надзею, што ў наступным годзе гэтыя дробныя, але важныя справы не будуць памінуты арганізатарамі. І жадаю ім такога ж удалага конкурсу, які быў сёлета.

Яніна Чэрнякевіч,
Фота аўтара

ПАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

ТВОР ПАЭТЭСЫ ВЕРАНІКІ ЛЕАНЮК*)

Тэма цікавая, хоць старая як свет. Верш блізкі вясковаму асяроддзю, але паколькі напісаны стылем яшбуршчыны, непачытны, траціць да мінімума сваю якасць. Запамінаюцца ў вершы толькі найвыразнейшыя словы: „бягу да цябе", „бягу, бягу" і зноў „бягу да цябе". Каб тварыла гэты верш твая прабабуля, нягледзячы нават на тое, што жыла ў цемры і была поўнасцю непісьменнай, то стварыла б яго больш удала. Яго можна было б не толькі латвей запамятаць, але надаваўся б нават да спеву. Гэта бясспрэчна!

Гэты верш выглядаў бы больш-менш так:

Да цябе бягу,
Бо жыць не магу.
Ой, бягу, бягу
Улета і зіму.
А прыйдзе вясна,
То мне няма сна.
Без утрымання
Я да кахання.
Бунтуецца кроў,
Бягу ўвосень зноў.
Бягу цэлы год,
Бо такі мой род.
Бягу са ўсіх сіл,
Бо ты вельмі міл.
Як да шлюбу стану,
Бегаць перастану.

І так, шаноўная паэтэса Вераніка, адароная прыродай, творчым талентам (які даецца не многім), ты супраць сваіх прабабуляў, губляеш свой талент, стаіш на сцяжыне „сучаснай" плыні творчасці, якая, калі чымсьці і цікавая, то мінімальна вузкаму кругу людзей, а не шырокім масам чытачоў і народу, вясковаму асяроддзю, з якога выводзішся сама.

Дзядзька Квас

*) *„Беларускі каляндар-78"*

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Славуты польскі футбаліст Гжэгаж Лята з жонкай Здзіславай. Заказваў А. Федарчук з Беластока.

Дарагое Сэрцайка! Я вучуся ў ліцэі, а хаджу з хлопцам з тэхнікума. Наша знаёмства працягваецца ад сільвестровай забавы. Ад таго часу мы часта спатыкаемся і ён мне вельмі спадабаўся. Пакахала я яго, а ён мяне таксама. Няма дня, каб мы не бачыліся. Але спатыкаемся мы па-за домам. І часта вечарам нават доўга шпацыруем па гораду. Толькі адна бяда. Бацькі супраць маіх сустрэч з ім. Кажуць: ў хаце не ўседзіш, усё бегаеш і бегаеш. А як вярнуся позна, дык і бяда. Я ім гавару, што Янка хлопец парадачны, культурны, але яны яго не бачылі. У хаце ў нас ён ніколі не быў. А нейк саромлюся запрасіць яго дахаты. Мама штораз больш чапляецца да мяне за гэтыя спатканні. І што мне рабіць?

Малгося

Малгося! Мне здаецца, што ўся бяда ў тым, што ты так хаваешся з ім перад бацькамі. Чаго ж сароміцца? Якраз вельмі добра, калі бацькі бачаць хлопца сваёй дачкі, ведаюць, з кім яна сябруе. Ды не бегала б ты ўсё на спатканні ў горад. Вы ж маглі б часта пасядзець і дома. І, думаю, тады б і пазбегла ты гэтых клопатаў.

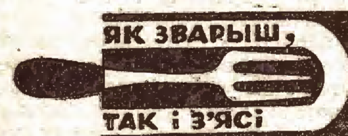
Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Ц. пачаў у горадзе будаваць мураваны дом-асабняк. Паставіў мур. У выніку жыццёвых абставін вымушаны быў прадаць пляц з распачатай будовай. Умова куплі-продажу была састаўлена прыватна, не ў форме натарыяльнага акту. Набыўца Ф. скончыў дом і жыве ў ім чатыры гады. Заканчэнне будовы дома каштавала яму значна больш, чым быў варт пляц разам з мурам. Ц. памёр, а яго сын прэтэндуе на пляц і дом, прызнаючы ўмову няважнай. Ці можа Ф. патрабаваць праз суд, каб уласнасць была прызнана яму, а калі не, то ці мае сын Ц. права патрабаваць прымусовага высялення Ф?

АДКАЗ: Умова паміж Ц. і Ф. адносна куплі пляцу з'яўляецца няважнай, бо нерухомую маёмасць можна набыць толькі дзякуючы ўмове, заключанай перад натарыусам. Цывільны кодэкс прадбачыць, што самастойны ўладальнік нерухомай маёмасці, які пабудаваў на ёй будынак большай вартасці, чым пляц, на якім ён пастаўлены, можа патрабаваць перанясення на яго ўласнасці за адпаведную заплату. У нашым прыкладзе справу ўскладняе тое, што Ф. не пабудаваў, а толькі закончыў будаваць дом. Таму ён не можа патрабаваць перанясення на яго ўласнасці згодна з вышэй пададзенымі правіламі. Калі б сын Ц. патрабаваў прымусовага высялення, Ф. павінен у той жа судовай справе дабівацца звароту сумы, заплачанай за пляц і мур, і выдаткаў на заканчэнне дома. Калі суд загадае прымусовае высяленне, ён можа ўзалежніць гэта ад адначасовага звароту Ф. яго выдаткаў.

Куток практычных ведаў

СА ЗМЕЛЕНАГА МЯСА

Са змеленага мяса можна вычараваць стравы зусім не горшыя, а часам нават і смачнейшыя, як, скажам, з паляндвіцы. А вядома ж, што на стравы са змеленага мяса можна выкарыстаць горшыя гатункі мяса, не абавязкова найлепшыя. Галоўнае, каб не былі яны банальныя. Варта таму прызадумацца крыху і танным коштам уразнастайніць нашае штодзённае меню. Сёння прапануем дзве стравы.

ШНІЦЭЛІ Ў ГРЭНКАХ

На паўкілаграма змеленага мяса трэба ўзяць адну цыбуліну, лыжку тлушчу, булку, яечка, лыжку цёртай булкі, тры тоненькія кромкі чэрствай булкі, соль, перац.

Мяса, змеленае ў мясарубцы, добра размясіць з намочанай і выціснутай булкай, яечкам і падсмажанай цыбуляй, солячы і дадаючы перцу. Замест цыбулі можна дадаць дробна нарэзаны ўкроп ці зялёную пятрушку. Тонка нарэзаныя кавалкі чэрствай булкі парэзаць на прадаўгаватыя грэнкі, як падвойна складзеныя запалкі. З мясной масы зрабіць 5 авальных, не надта тоўстых шніцэляў. На дошачцы рассыпаць цёртую булку і грэнкі і з абодвух бакоў кожны шніцэль памачаць у гэта, лёгка прыціскаючы рукой, каб грэнкі не адпалі. Так падрыхтаваныя шніцэлі падсмажыць на не надта моцна разагрэтым тлушчы. Падаваць з бульбай і салатай.

ЗРАЗЫ СА ЗМЕЛЕНАГА МЯСА

На паўкілаграма мяса патрэбна адна булка, цыбуліна, яечка, лыжка тлушчу, соль, перац, дзесяць дэкаў жоўтага сыра, дзве лыжкі цёртай булкі.

Прапусціўшы мяса праз мясарубку, добра размясіць яго з намочанай і выціснутай булкай, яечкам і прыправамі па смаку. Мясную масу падзяліць на пяць порцый. Сыр парэзаць на пяць слупкоў. У кожную порцыю мяса загарнуць слупок сыра, фарміраваць прадаўгаватыя авальныя зразы і мачаць іх у цёртай булцы. Зразы гэтыя падсмажыць, пераварочваючы на патэльні, каб падсмажыліся з усіх бакоў. Пасля прыкрыць на некалькі мінут, каб прагрэліся добра ў сярэдзіне. Падаваць з бульбай і салатай. Такія зразы можна рабіць не толькі з сырам, але і з сэрдэлькамі і сасіскамі, або нават чвэрткамі крутых яечак.

Гаспадыня

ВЕР-НЕ-ВЕР

Сніцца мне падарожжа за граніцу. Найперш еду прыгожым аўтобусам. Праязджаю праз многія краіны Еўропы. Урэшце плыву на параходзе. Даплываю да Канады. У Канадзе ізноў еду аўтобусам. Гляджу ў акно, і ўсё мяне вельмі цікавіць. І бачу надпіс: Таронта. Выходжу з людзьмі з аўтобуса і ходзім пехатой, захапляемся прыгожымі, высокімі будоўлямі, іх цікавай архітэктурай. І бачым адзін будуючыся дом. Глядзім, як спраўна майстры кладуць цагліны пры цагліне, дом расце. І раптам дзве бочныя сценкі развальваюцца. Глядзіць на гэта ўласнік будовы, а майстар вінавата, але вельмі спрытна тлумачыцца. Кажа: зараз жа збудую ізноў. А мы ходзім па гэтым грузе, але не пераймаемся, бо зараз жа майстар направіць будову.

І вось што яшчэ. Некалькі гадоў падрад (па некалькі разоў у год) сніцца мне адзін і той жа сон. Ваюю я з рыбамі. Рыбы чорныя, вялікія. Я на іх кідаюся з сякерай. Але праігрываю, і ў той жа момант прабуджаюся. Ніколі не даходзіць да фінала. І яшчэ часта сніцца, што падаю я з вялікай вышыні на зямлю.

Янка

Янка! Сны твае цікавыя. Першы абазначае, што цябе чакае перамена на лепшае (бо ты ж падарожнічаў, ды яшчэ заграніцу). Пры гэтай перамене на лепшае не абыйдзецца без нейкіх клопатаў, захадаў, цяжкай працы (будуючыся і развальваючыся дом). Што ж, нішто нам не прыходзіць лёгка.

Твой другі, паўтараючыся сон пацвярджае, што маеш і будзеш мець нейкі цяжкі, але вельмі выгадны занятак.

Падзенне з вышыні абазначае поспех і павышэнне на службовай лесвіцы.

Астрон

Этнаграфічнае акенца

МАЙСТЭРСТВА АНДРЭЯ БАРТАШУКА

Жыве ў Дарожках Андрэй Барташук — майстар на ўсе рукі, які патрапіць выразаць у дрэве сапраўдныя карункі. Зрэшты, паглядзіце на хату Фёдара Сліўскага — аднаго з членаў дарожкаўскай спулдзельні прадукцыйнай. Шкада толькі, што фатаграфія не аддае ўсяго багацця дэкаратыўных матываў, усіх тых кветак, лілій, грэбеняў, ды іншых эсаў-фларэсаў, якімі Андрэй Барташук упрыгожыў гэтую вясковую хату. Якой трэба анельскай цярплівасці, якой далікатнасці і якой упэўненасці ды замілавання да сваёй працы, каб выразаць такі складаны, такі прыгожы ўзор.

Уласнік гэтай хаты, бацька Фёдара Сліўскага, быў ваенным інвалідам. У час першай сусветнай вайны адарвала ў яго руку. Па гэтай прычыне плацілі яму інвалідскую пенсію. У даваенны час лічыўся ён багатым чалавекам. Рашыў, каб яго дом быў найпрыгажэйшы ў вёсцы. І сапраўды, майстар Андрэй Барташук пастараўся. Ёсць цяпер у Дарожках стройныя мураванкі, ёсць і блокі гарадскога тыпу, ёсць даўнейшыя тыповыя для нашай вёскі драўляныя дамы, але так упрыгожанай хаты, як гэтая, у якой жыве сын ваеннага інваліда, у Дарожках няма.

Тэкст і фота **Віктара Рудчыка**

Мішу і Ткачэвічу пашанцавала. Доктар Петры загадаў выдаць ім, як сваім бліжэйшым памочнікам, аўсвайсы для беспярашкоднага пераходу ў порт, які цяпер ахоўваўся марской паліцыяй, жандармерыяй і сакрэтнымі агентамі.

І, нягледзячы на ахову, дыверсіі не спыніліся. Хто побач? Дзе гэтыя людзі? Ці не той грузчык, які павольна цягне скрыню па прычалу, ці не той счэпшчык вагонаў з ліхтаром у руках? Здаецца, толькі працягні руку, і яна абапрэцца аб цвёрдае плячо. Але гэта пачуццё падманлівае. Куды ні глянеш — усюды пуста. Паспрабуй пераадолей векавыя законы канспірацыі...

Міша і Ткачэвіч аблазілі ўсе прычалы, заглянулі ва ўсе куткі порта ў пошуках бліндажа з пультам выбуху. Нягледзячы на тое, што ўсе канавы былі старанна закапаны і ў многіх месцах нават пакрыты цэментам, заўважыць, дзе схаваны правады, было не вельмі цяжка. Але вось куды яны вядуць? Дзе замыкаюцца?..

Толькі вечарам, калі аднаму хадзіць па порце было вельмі небяспечна, Міша раптам заўважыў вартавога ля зямлянкі, выкапанай ля Каранціннага мола. Прыгледзеўся. Так і ёсць: паласа нядаўна ўскапанай зямлі вядзе туды.

Выслухаўшы Мішу, Ткачэвіч доўга разглядаў свой самаробны чарцёж і нарэшце згадзіўся. Так, менавіта ў гэтым бліндажы ўстаноўлен рубільнік. Але і Ткачэвіч не траціў марна часу, раскрыўшы тайну зялёнага крыжыка на карце: ад размеркавальнага шчыта выведзен доўгі провад у мора і далучан да рубільніка на паплаўку. Калі не ўдасца падарваць порт з бліндажа, з апошняга карабля сюды спусцяць сапёра.

Вечарам дваццаць дзевятага сакавіка падрыхтоўка порта да выбуху была поўнасцю закончана.

У той жа вечар Лена сабрала ўсю групу. Адсутнічала толькі Каця.

Узброіўшыся алоўкам, Ткачэвіч падлічыў, колькі прыкладна тон узрыўчаткі закладзена ў порце.

— Не менш чым сто семдзесят — сто восемдзесят тысяч кілаграмаў... Вы разумееце, што гэта значыць?!

У пакоі ўсталявалася цішыня, быццам усе адначасова пачулі аглушальны выбух. Яны і раней разумелі, што ад порта нічога не астанецца, але не ўяўлялі, якая страшэнная катастрофа навісла над усёй Адэсай.

Ткачэвіч падкрэсліў лічбу алоўкам.

— Калі Петры ўдасца адразу ўзарваць усю сістэму, то ў паветра ўзляціць не толькі ўвесь порт. Ад страсення глебы будзе разбураны ўвесь раён, які знаходзіцца паблізу порта, усе будынкі на Прыморскім бульвары і нават тэатр...

— Што можна зрабіць? — спытала Лена.

— Трэба парушыць сістэму!

Лена неадрыўна глядзела на страшэнную лічбу. Яна разумела, як складана ажыццявіць тое, што прапаноўваў Ткачэвіч. Бо яна сваімі вачыма бачыла закапаныя бункеры і траншэі.

— Як жа гэта зрабіць? — спытала яна.

Ткачэвічу, аднак, гэта праблема не здавалася безвыходнай. У той сапраўды нямецкай стараннасці, з якой уся сістэма была замаскіравана, таіліся вялікія магчымасці. Крэйнц закапаў правады, лічачы, што гэтым самым ён зможа захаваць іх ад магчымых дыверсій. Нельга адмаўляць, што ў гэтым разліку ёсць сэнс. Аднак наўрад ці можна заўважыць абрывы правадоў, калі, нягледзячы на пільную ахову, камусьці ўдасца пашкодзіць іх. Вызначыць жа, дзе знаходзяцца траншэі, нават ноччу, пры слабым святле ліхтарыка, не так ужо складана: яны пакрыты свежай зямлёй.

Міша настаяў на тым, каб Лена больш на работу ў порт не хадзіла. Петры загадаў скласці спісы грузчыкаў, указаўшы іх хатнія адрасы для таго, каб сілком пасадзіць іх на караблі і вывезці з Адэсы.

Але, як высветлілася, Петры збіраўся эвакуіраваць далёка не ўсіх.

Выбраўшы вольную хвіліну, Міша вырашыў глыбей высветліць сапраўдны намер свайго начальніка.

— Пан зондэрфюрэр, я здрадзіў рускім і дапамагаў вам, — сказаў ён. — Цяпер я хачу паехаць у Германію...

Петры, уздыхнуўшы, развёў рукамі.

ТРЫБУНА чытачоў

ШКОЛЬНЫ КОНКУРС АШЧАДНАСЦІ

Закончыўся конкурс ашчаднасці для школьнай моладзі за 1977-78 над назвай „Сёння ашчаджаю ў СКО — заўтра ў ПКО". У Беластоцкім ваяводстве справаздачы аб выніках конкурсу прыслала 49 пачатковых школ і адна гарцэрская арганізацыя. Камісія ацаніла вынікі конкурсу і прызнала ўзнагароды. Дыпломы прызнання атрымалі пачатковыя школы № 33, 15, 25, 18 і 8 — усе з Беластока, зборная гмінная школа ў Чорнай Беластоцкай, беларуская пачатковая школа № 3 у Бельску, пачатковыя школа ў Плёсках, пачатковая школа ў Рагачах і пачатковая школа ў Грабаўцы. Вучні, якія вылучыліся ў конкурсе, атрымалі грашовыя ўзнагароды. (вл)

НОВЫЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫЯ КААПЕРАТЫВЫ

Па ініцыятыве гаспадароў у вёсках Кірэеўшчызна, Стоцк і Ольша былі арганізаваны сельскагаспадарчыя кааперативы. Гэта першыя калектыўныя гаспадаркі ў гміне Дуброва Беластоцкая. У Кірэеўшчызне гаспадары прыняліся за супольную гадоўлю малочных і мясных кароў. Старшынёй кааператыва тут быў выбраны Генрык Шышкевіч.

У Стоцку кааператыў будзе гадаваць свіней. Старшынёй тут з'яўляецца Рамуальд Жабінскі.

У Ольшы, дзе старшынёй з'яўляецца Ян Кульгавік, гаспадары намераны таксама заняцца прадукцыяй свініны.

Каб мець пад дастаткам кармоў, ва ўсіх кааператывах гаспадары рашылі прыняць і загаспадарыць зямлю ПФЗ. Таксама ўсюды намераны будаваць новыя гаспадарчыя будынкі. (г)

ШЧАСЦЕ

Гляджу і чую, як вецер вее,
Бачу, як месяц бліщчыць.
Старонка родная мая,
Як цяжка мне цябе забыць!

Там мама, тата, хата родна,
Аж дваццаць год я там жыла,
І з кожным новым днём ўставала,
І з кожным новым днём расла.

І гаварыць там пачынала,
І пачынала там хадзіць,
Там мову родную пазнавала,
Вучылася яе любіць.

Ад першых маіх дзён жыцця
Ва ўсім мне мама памагала,
Давала мне заўсёды шчасце,
Бяду і гора адкідала.

Таму сягоння я шчаслівa,
Хаця ад мамы адышла,
Але я шчасця навучылась
Там, дзе радзілася й расла.

Іка

— Ах, Міша, — сказаў ён, — рускія хутка будуць тут, а нам нават усіх сваіх людзей вывезці не ўдасца. Мая вам парада: пастарайцеся прабрацца ў катакомбы, адседзецца там, а калі прыйдуць рускія, выйдзеце разам з усімі.

— Значыць, вы, пан зондэрфюрэр, мне адмаўляеце?

— Што рабіць?! Я змог уключыць у спіс толькі аднаго Ткачэвіча.

Так! Вельмі каштоўныя звесткі. За свой лёс, значыць, Міша можа не хвалявацца. А Ткачэвіч павінен загадзя абдумаць, як яму быць. Бо спісы тых, каго павязуць прымусова, падрыхтаваны ўжо.

Высветліць, у каго гэтыя спісы знаходзяцца, не складала вялікай цяжкасці. Праз некалькі гадзін Ткачэвіч ужо ведаў, што яны захоўваюцца ў работніка „Зэетранспартштэле" Вадзіма Міхайлоўскага. Міша асцярожна пагутарыў з гэтым чалавекам і зразумеў, што той дапаможа з вялікай рызыкай выкрасці і знішчыць спісы, але зробіць гэта ў той момант, калі ў Петры ўжо не застанецца часу скласці новыя. Калі гэта ўдасца, будзе выратавана некалькі соцен чалавек і сарвана пагрузка.

(Працяг будзе)

ПАРТЫЙНЫ ПАЧЫН

У чыгуначнай Чаромсе

Уся чыгуначная Чаромха прыняла ўдзел у партыйным пачыне. Найбольшай групай была група вучняў зборнай школы — 300 асоб. Яны працавалі пры пасадцы лесу. Старэйшыя дзеці насадзілі 10 га лесу, а малодшыя — 5 га.

Усе астатнія ўдзельнікі чыну працавалі пры пабудове дарог. І так: жыхары Зубачоў і Баброўкі рамантавалі дарогі, якія вядуць на сенажаці; члены сельскагаспадарчага кааператыва ў Зубачах працавалі на дарозе Чаромха-Зубачы; сяляне Палаўцоў і пажарнікі з Чаромхаўскай гміны будавалі дарогу Ставішчы — Палаўцы; а жыхары Ставішчаў рабілі падсыпку пад тратуары, якія хутка ўжо будуць палажаны ў вёсцы — было прывезена 100 фурманак пяску; у Апацы людзі будавалі дарогу ад вёскі ў напрамку Палічнай; а ў Вольцы Тэрахоўскай усе грамадой працавалі пры пабудове святліцы.

Вёска Чаромха і Кузава ў тую нядзелю працавалі на тэрыторыі станцыі. бо як вядома, жыхары гэтых вёсак — чыгуначнікі. Людзі ў час пачыну зрабілі вялікую працу. Ул. Сідарук

У КНАРАЗАХ ДЫ РЭПНЕВЕ

Дарога паміж гэтымі дзвюма вёскамі ў дзень партыйнага пачыну была запоўнена людзьмі. Выйшлі кнаразоўцы ды людзі з навакольных вёсак. Прыехалі таксама працаўнікі з бельскага ГС і таварнага дома. Выйшлі масава беспартыйныя. 25 трактараў вазілі жвір, а пры нагрузцы жвіру працавалі тры экскаватары.

Працай кіраваў раён публічных дарог у Бельску, а ГС падвёз халодныя напіткі. Такой працы можна вёскам пазайздросціць. Вялікая тут заслуга раднага Васіля Барысюка. Міхал Кірылюк

ВІНШУЕМ!

Конкурс „Вёска культурная і гаспадарная" належыць у нас ужо да традыцый. У ім кожны год спаборнічаюць найлепшыя землярobы нашых вёсак, а таксама вёскі паміж сабою.

За мінулы год у Чаромхаўскай гміне першае месца ў конкурсе заваявала вёска Чаромха. Яна і атрымала пачэсную грамату ваяводскай управы і грашовую ўзнагароду — 30 тысяч зл.

Ёсць і індывідуальныя лаўрэаты. Пахвальныя лісты і званні майстроў сельскагаспадарчай прадукцыі атрымалі: Яўгенія і Васіль Астапковічы са станцыі Чаромха, Ніна і Сцяпан Шакала з Волькі Тэрахоўскай, Міхась Смык са Ставішчаў, а званне ўзорнага гаспадара прысвоена Вераніцы і Міхалаю Міхальчукам з Волькі Тэрахоўскай. Віншуем пераможцаў і жадаем яшчэ лепшых поспехаў у гаспадарцы. (ус)

У РУТЦЫ

Вёска Рутка ў Дубіцкай гміне знаходзіцца сярод лугоў і палёў. Каля самай вёскі працякае рэчка Арлянка і тут яна найшырэйшая. Жыхары вёскі жывуць заможна, спакойна і ў згодзе. Вёсачка невялікая, бо налічвае 25 гаспадароў. Але парадак тут усюды. Вуліца шырокая, выбрукаваная, жыхары гасцінныя і добрыя людзі. І здаецца, усё добра, я і сам часта гавару рутнікам, што яны жывуць, як на дачы. Гэта часткова праўда.

Адно мучыць жыхароў вёскі — у іх няма ніякай крамы, ці нават кіёска. За кожнай дробяззю трэба ехаць у Дубічы Царкоўныя — 3 кіламетры. Летам гэта яшчэ паўбяды, але зімою, калі завее і замяце снегам, гэта ўжо — вялікая праблема. Улады гміны і ГСу ў Кляшчэлях павінны паклапаціцца аб вёсцы Рутка. М. Панфілюк

Усімі забыты

У Орлі насупраць агранамоўкі высіцца невялікі пясчаны ўзгорак, а на ім сям-там відаць камяні. Калі ўзыйсці на тое месца і разглядзець каменне, кожны ўбачыць, што гэта нагробкі. Надпісы на яўрэйскай мове. Ясна, гэта яўрэйскі могільнік. Пахаваны тут людзі, якія дзялілі з нашымі дзядамі і прадзедамі радасці і смуткі.

Добра было б, каб гэты кусочак зямлі — стары яўрэйскі могільнік, — узяў пад сваю ахову захавальнік помнікаў у Беластоку. М. Л.

Як будзе ў Заблудаве?

Вялікую работу за апошнія гады правялі дарожныя ўлады Беластока ў мястэчку Заблудаў. Пабудавалі магістральную вуліцу — Беластоцкую. Загаспадарылі цэнтр мястэчка, дзе цяпер ладны сквер. У гэтым годзе ідзе работа пры пракладцы тратуараў.

Цяпер павінны і мясцовыя ўласнікі дамоў прыбраць і ўпрыгожыць свае сялібы, памаляваць будынкі, дзе трэба парабіць агародчыкі. Гэта вельмі важна, пакольки гміна прымае ўдзел у конкурсе „Майстар гаспадарнасці".

Адносна Заблудава ў мяне яшчэ малая ўвага: турысты, якія едуць з Беластока ў Белавежу, апынуўшыся на растайных дарогах пры царкве, не знаходзяць тут дарожнага паказальніка на Белавежу. Паказальнікі, праўда, ёсць, але на іх напісаны толькі мясцовасці Бельск і Гайнаўка, іншых няма. Абавязкова трэба на паказальніках напісаць усе мясцовасці, якія знаходзяцца ў гэтым напрамку. Гэта вельмі важна і для людзей, якія прыязджаюць з далёкіх мясцовасцей нашай краіны.

Э. Вайсковіч

Кааперацыя здае экзамен

Спулдзельня сельскагаспадарчых гуртkoў у Сухаволі ўжо тры гады вядзе кааперацыю з гаспадарамі ў прадукцыі тучнікоў. Сваёй дзейнасцю гэтая спулдзельня ахапіла гаспадароў з 12 вёсак. Найбольш кааперантаў жыве ў вёсках Ляўданшчына, Яцвеж Дужа, Яцвеж Мала, Пакосна, Гродзіск, Хадароўка Старая.

У гэтым годзе гаспадары прадалі ўжо ў мясцовым ГСе ў Сухаволі 600 тучнікоў і столькі ж знаходзіцца ў гадоўлі.

Яшчэ ў гэтым годзе ВЗКР у Беластоку за 100 тысяч зл. паставіць у вёсцы Ляўданшчына вагу, каб важыць вархлякоў і тучнікоў. Спулдзельня ў Сухаволі арганізуе рамонтную брыгаду, якая будзе сачыць за рамонтамі ў кааперантаў. (г)

НЕ ТАК ЛЁГКА З ТРАНСПАРТАМ

Зацікавіў мяне артыкул Э. Вайсковіча „Прыклад Гайнаўкі" № 21 ад 21 мая. Мне аж не верыцца, што так можа недзе быць. Чалавек так часта сустракаецца з дрэннымі паслугамі і ў Гайнаўцы, і па-за Гайнаўкай, што аж не верыць, калі што добра.

Вельмі добра, што аддзел ВЗГС у Гайнаўцы ўвёў такую паслугу для насельніцтва горада, што ўласным транспартам прывозіць куплены тавар за невысокую плату. Але ці кожнаму прывязуць? Я ўжо даведваўся, як яно ёсць у сапраўднасці. Э. Вайсковічу пашанцавала, бо і кіраўнік транспарту, і шафёр яго знаёмыя і для іх ён „лепшы госць". Для такіх і ў нас у Дубічах зробяць паслугу ўсюды адразу і часта дарэмна. Яшчэ цікава і тое, што аўтар артыкула лёгка дастаў і вапну і цэмент, а вядома, што тавар гэты дастаць цяжка. Я сам будаваўся і ведаю гэтыя паслугі — і транспарту, і продажу. А мо фактычна ў Гайнаўцы родзіцца новы тып паслуг і адносін да людзей, якія ёсць паўнен?

М. Панфілюк

Набліжаецца летні „агурковы" сезон. Просім сардэчна ўсіх карэспандэнтаў і чытачоў не забываць пра гэта і сістэматычна пісаць. „Трыбуна чытачоў", ды іншыя старонкі „Нівы" няхай будуць багатыя і цікавыя вашымі публікацыямі таксама і летам.

*

Здараюцца выпадкі, калі чытачы нашы атрымліваюць „Ніву" з незадрукаванымі, белымі старонкамі. Вельмі просім адразу інфармаваць аб такіх выпадках, падаючы нумар і дату, а таксама белыя старонкі. А нялепш, прачытаўшы, што можна, прысылаць такі экземпляр у рэдакцыю, як доказ бракоцтва. Гэта вельмі важна ва ўстанаўленні вінаватага. (вл)

ПАРТЫЙНЫ ПАЧЫН

У Дубіцкай гміне

Партыйны пачын у Дубіцкай гміне адбываўся на дарозе Дубічы Царкоўныя — Вітава. Выйшла працаваць больш як 500 чалавек. Многа беспартыйных. Адны ладзілі равы, якія найперш былі выкапаны бульдозерамі, другія прывозілі пясок і жвір, трэція раўнялі дарогу. Работа ішла спраўна і шпарка, бо кіраўнік дарогі Іван Майстровіч са сваімі памочнікамі ўсё дакладна падрыхтавалі. У падрыхтоўцы пачыну вялікую працу правялі гмінны сакратар партыі Васіль Сегень і начальнік гміны М. Чыквін.

На пачын выйшлі вучні са сваімі выхавацелямі з усіх школ Дубіцкай гміны: з Дубіч Царкоўных, Грабаўца, Старога Корніна.

Да Дубіцкай гміны належыць 17 вёсак і з усіх гэтых вёсак працавалі людзі. Адных прыватных трактараў працавала на дарозе 47 штук, а таксама ўсе трактары дубіцкага сельгасгуртка і сельгаскааператыва ў Старым Корніне. Разам са сваімі машынамі працавалі члены ССМП з Дубіч Царкоўных, пакольки на сходзе абяцалі яны быць першымі, так і зрабілі, далі добры прыклад іншым.

Хачу сказаць і тое, што кіраўнік дубіцкага філіяла ГС Мікалай Чыквін, с. Паўла, добра арганізаваў дастаўку напіткаў на месца працы. Дзень быў гарачы і ліманад падтрымліваў сілу працуючых. Вартасць чыну ацэньваецца на 148 тысяч зл.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „БЕСПАРАДАК У ДАКУМЕНТАЦЫІ", „Ніва" № 16/1155 ад 16 красавіка 1978 года.

Адказвае: PAŃSTWOWY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ INSPEKTORAT W HAJNÓWCE.

W odpowiedzi na notatkę prasową zamieszczoną w tygodniku „Niwa" i dotyczącą wymiaru składki PZU za budynek mieszkalny i mienie ruchome — Inspektorat PZU w Hajnówce wyjaśnia co następuje.

Wymieniona suma, to jest 282 zł w nakazie płatniczym wystawionym przez Urząd Gminy w Czeremsze jest prawidłowo naliczona i będzie obowiązywać W. S. aż do odwołania jej innym dokumentem.

Składka ta została naliczona na podstawie Zarządzenia Ministra Finansów z dnia 21 czerwca 1975 roku w sprawie obowiązujących taryf składek za obowiązkowe ubezpieczenie budynków i mienia ruchomego (Monitor Polski nr 21 z dnia 3 lipca 1975 roku pozycja 128). Podstawą do naliczenia składki za budynek jest jego wartość początkowa minus procent zużycia ustalony na dzień 31 grudnia 1974 roku co w tym wypadku stanowi 113 600 zł (wartość w stanie nowym 142 000 zł i 20 proc. zużycia). Składkę naliczą się mnożąc przyjętą wartość przez odpowiednią stopę składki co w tym wypadku stanowi 1,60 zł dla budynku drewnianego krytego eternitem i wynosi ona za budynek 182 zł. Za podstawę naliczenia składki za mienie ruchome przyjęto sumę 62 500 zł i pomnożono przez współczynnik z taryfy 1,60 wynosi 100 zł. W sumie składka za budynek i mienie wynosi 282 zł.

W dokumencie ubezpieczeniowym wysłanym przez Inspektorat PZU w Hajnówce sumę składki wstawiono omyłkowo. Obywatela W. S. obowiązywać będzie składka podana w nakazie płatniczym wystawionym przez Urząd Gminy w Czeremsze.

Dyrektor Inspektoratu
(podpis nieczytelny)

Да заметкі „НА ПРЫПЫНКУ ПКС У ЗБУЧЫ", „Ніва" № 17/1156 ад 23 красавіка 1978 года.

Адказвае: PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWEJ KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ W BIAŁYMSTOKU.

Odpowiadając na notatkę prasową pt. „Na przystanku PKS w Zbuczu", zamieszczoną w 17/1156 numerze tygodnika „Niwa" z dnia 23 kwietnia 1978 roku, Oddział Osobowy PKS w Białymstoku informuje o sposobie załatwienia:

— w dniu 17.05.1978 r. wymieniono tabliczkę rozkładową,

— remont krytego przystanku PKS w Zbuczu będzie wykonany w terminie do dnia 31 maja 1978 roku.

Przy tym należy dodać, że mieszkańcy Zbucza i okolicy winni bardziej szanować mienie społeczne.

Z-ca Dyrektora d/s Przewozów
Oddziału Osobowego PKS
Ryszard Lider

Да заметкі „УСЕ РОЎНЫЯ", „Ніва" № 19/1158 ад 7 мая 1978 года.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W KLESZCZELACH.

W odpowiedzi na notatkę prasową z 19/1158 numeru tygodnika „Niwa" z dnia 7 maja 1978 roku wyjaśniamy, iż autorowi chodziło o zaprawę nasienną, którą Gminna Spółdzielnia rozprowadza według list imiennych sporządzonych przez Urzędy Gmin.

Nadmieniamy, że sprzedaży wiązanej nie stosowaliśmy, lecz jedynie oferowaliśmy zakup wspomnianej zaprawy.

Wiceprezes
d/s Zaopatrzenia ludności
E. Sawicki

НЕЗАДАВОЛЕНЫ

Мюзік-хол у Ніжніх Лапцях карыстаўся нечуванай папулярнасцю. Дырэктар Патычак прыдумваў штораз новыя праграмы і нумары. Ад адных з іх мурашкі па спіне бегалі, іншыя ж давалі паўнату мастацкага захаплення.

Тэатр быў заўсёды паўнюткі.

Гледачы літаральна шалелі ад задавальнення.

Апошнюю праграму ён таксама насыціў выдатнымі нумарамі: Кіт дэкламаваў вершы з авангарднай паэзіі, сапраўдная сірэна рабіла стрыпціз, дзікі сабака Дзінга граў на электрычных гітарах „біг-біт“ і шэраг іншых сенсацый.

Кожны вечар Патычак глядзеў на задаволеную публіку. Аднак яго радасць азмрочваў тып, які на кожным канцэрце сядзеў з каменным тварам у чацвёртым радзе і ніколі не смяяўся.

Больш таго, на твары таямнічага пастаяннага наведвальніка дырэктар бачыў грымасу незадаволенасці і пагарды.

Горш за ўсё, дырэктар Патычак прыкмеціў, што публіка, якая першапачаткова з энтузіязмам сустракала кожнае выступленне выканаўцаў, паступова пачала менш захапляцца, што пад уплывам таямнічага госця з чацвёртага рада людзі пачалі ўстрыманна азірацца.

Дырэктар Патычак не меў ні хвіліны спакою. Ён напружваў увесь свой арганізацыйны талент, ездзіў па свеце, здабываў найбольш сенсацыйныя нумары і з-за заслоны сачыў за выразам твару гледача з чацвёртага рада.

Атрымлівалася, што ўсе яго намаганні дарэмныя. Гэты адзіны глядач быў заўсёды незадаволены, на яго твары ні разу не здрыгануўся ні адзін мускул. Гэта Патычка ўсё больш нервавала. З-за гэтага тыпа дырэктар не цешыўся ўжо ні вялікімі даходамі, ні выдатнымі рэцэнзіямі ў друку.

Урэшце ён вырашыў яшчэ раз абнавіць праграму, рэпертуар і завербаваў квартэт найлепшых клоўнаў з найбольш славутых цыркаў.

Выбухі рогату ў часе іх выступленняў даходзілі да апагея. Кожны дзень хуткая дапамога вывозіла з тэатра ў бальніцу па некалькі дзесяткаў знямоглых ад смеху. У сваю чаргу, санаторыі прывозілі сваіх пацыентаў у мюзік-хол на лячэнне рогатам. Пасля канцэрта разведзеныя пары зноў уступалі ў гарманічныя сямейныя саюзы.

Толькі таямнічы глядач у чацвёртым радзе быў па-каменнаму абыякавы.

Аднойчы вечарам дырэктар Патычак не вытрымаў: ён выскачыў у глядзельную залу, падбег да гэтага ненавіснага госця і, схапіўшы яго загрудкі, крыкнуў:

— Чаму ты, нягоднік, не смяешся?!

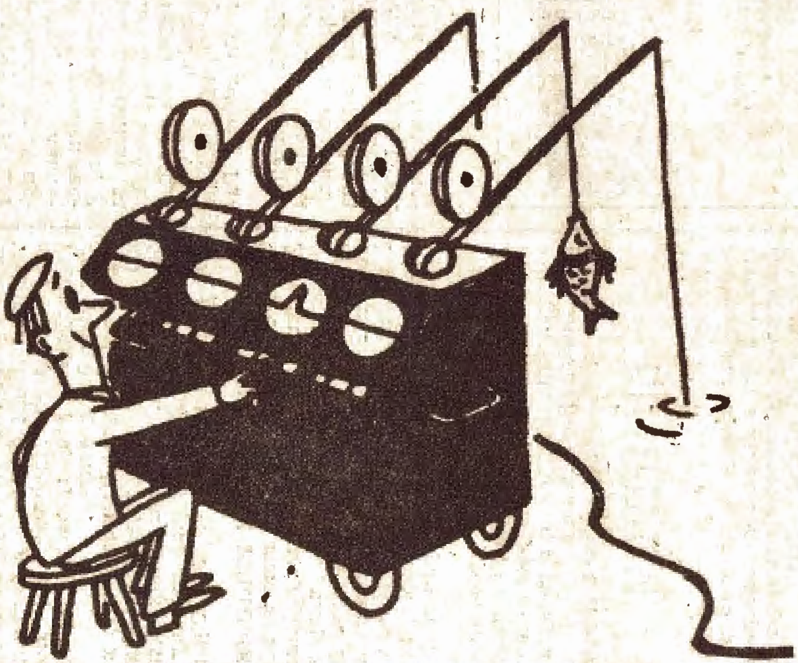
Але глядач маўчаў. Аказалася, што ў зале сядзеў манекен, якога кожны дзень саджалі на адным і тым жа месцы зайздросныя кіраўнікі іншых культурных цэнтраў.

Уладзіслаў Якубоўскі

Будучы афіцыянт.

НАВУКА

НІВОДНАГА РАЗУ

Прадаўшчык уладкоўваецца на працу ў магазін. Яго пытаюць:

— Вы часам не судзіліся?

— Не, яшчэ ніводнага разу не пападаўся, — паспешліва адказаў той.

У ЗАДРЫПАНЦЫ

— Вы што, сабаку сабе завялі?

— Ды не, надта ж клопатаў з ім многа. Калі ноччу чуваць падазроныя гукі, мы самі гаўкаем...

ПАХВАЛІЛАСЯ

— Уяўляеш, учора прыйшоў да мяне Аглаблёвіч і літаральна ўпаў да маіх ног!

— Неверагодна! А чым ты націраеш паркет?

ДЫЛЕМА

— Дзіва, як гэтыя два мужчыны падобны адзін да другога!

— Магчыма, гэта блізняты?..

— Што вы?! У такім узросце?

ЗАГАДКА

Кастусь да Парфена:

— Ты ведаеш, чаму рыбы нямыя?

— Не.

— Тады сунь галаву ў ваду і паспрабуй мне штонебудзь сказаць!

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!

Каму прысвячаецца — той здагадаецца

ЯГО Ж НЕ ТЛЕЕ ДОМ

„Пажар! Пажар!“ Спалохана суседзі
Бягуць хто з лесвіцай, лапатай,
хто з вядром.
Ён і не ўздумае — яго ж не тлее дом,
І ён спакойна спаць кладзецца недзе.
А мне да горла падступае ком.

Ніколі не заломваў я заломаў,
Няшчасця не жадаў я анікому,
А гэтаму...
О, дзе мой шкіпінар?
Гатоў падмазаць сам не толькі
пяткі —
Няхай сабе імчыцца без аглядкі,
Няхай крычыць: „Пажар!...“
Хай лямантуе — вокам не міргнём,
Пажар? Ды не!.. Яго ж не тлее дом.

Алесь Бачыла

Дайце мне пункт апоры, інакш я пераварну ўвесь свет!

СУМ

Неяк сустрэў магістр „Карандаш“ свайго сябра Расціслава Салавейчыка, які лічыў сябе вельмі добрым паэтам:

— Ты чаму такі сумны сёння? — спытаў той яго.

— Надоечы стрэў аднаго дзівака, які ніколі не чуў пра Шэкспіра.

— І толькі?..

— Ведаеш, гэта нагнала на мяне сумныя думкі. Я падумаў: прыйдзе, відаць, час, калі пра мяне таксама забудуць.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Прабачце, які сёння фільм?

— Вунь жа напісана: „Апошні дзень Пампеі“.

— А ад чаго яна памерла?

— Ад вывяржэння, дарагенькі.

*

Адзін вязень расказвае другому, як яго арыштавалі.

— Але як паліцэйскі пазнаў цябе, Карла, ты ж гаворыш, што быў пераапрануты ў жаночае адзенне?

— Разумееш, ён прыкмеціў, што жанчына прайшла побач вітрыны капялюшнага магазіна і нават не паглядзела на яе...

*

Гаспадыня — бадзягу:

— Вы можаце зарабіць на абед, калі паможаце мне падмесці дарожкі саду.

— Дзякую, мадам, але спярша я б хацеў паглядзець меню...

*

Гумар з барадою

ВЯПРУК ЯДУЦЬ, А СВІННЯ НЕ ХОЧУЦЬ

Аднойчы прыехаў да пані ў госці адзін памешчык, а ў яе была служанка. Вось толькі селі за стол, а пані суседа частуе, а сама не есць. А якраз служанка давала свінням ды ўваходзіць і кажа:

— Пані, вяпрук ядуць, а свіння не хочуць!

Баскетбольны тайм-аўт.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Анны Стэльмашук з Дубін змяшчаем песню

BYLE BYŁO TAK

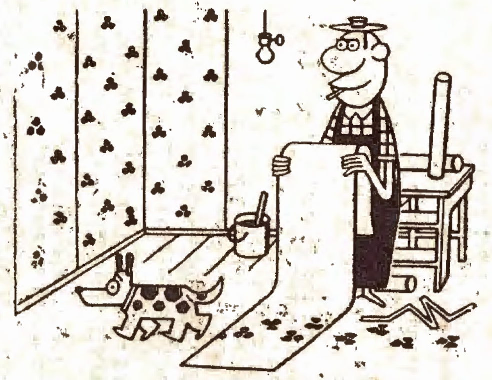
śpiewa Krzysztof Krawczyk
słowa: Jerzy Kleyny
muzyka: Wojciech Trzciński

A bywa tak i tak...
Nie zawsze szczęście się w życiu ma.
Jak czegoś brak, to brak,
i czas się snuje od dnia do dnia.
A bywa też nie raz, nie dwa,
że coś zapachnie jak kwiat,
przeleci coś, jak nic, jak mgła,
i niezły już jest świat...

Byle było tak, że człowiek bardzo chce,
byle było tak, że się nie powie „nie“.
Byle było tak, sam jeszcze nie wiem jak,
że chce się bardzo śmiać, po prostu tak!
Byle były sny zielone, złote dni.
Byle była ta, do której mówię „ty“.
Byle było tak, jak jeszcze nigdy mi,
jak jeszcze nigdy mi nie było, nie!

Dziewczyny! Kto je zna?
Pisuję do nich za listem list.
Spotykam je co dnia
i chodzę z nimi, i nic, i nic...
A bywa też nie raz, nie dwa,
że podam którejś z nich kwiat,
i w oczach coś jak nic, jak mgła
i piękny już jest świat...

Byle było tak, że człowiek bardzo chce...

КУРЁЗЫ

ПА ЗАКОНАХ БУМЕРАНГА

Містэр Марцін, былы паліцэйскі, не дужа сумуе, што яго прагналі з работы за... рабаўніцтва. Ён і цяпер робіць свой бізнес — абучае маладых беспрацоўных майстэрству... крадзяжу. Бярэ ён за „навуку“ не дорага — 100 долараў з „вучня“. Ад „вучняў“ няма адбою, — чародамі таўкуцца ў кватэры „настаўніка“, нібы камары перад дажджом. Такім чынам, навару хапае.

Аднойчы позна вечарам, калі містэр Марцін збіраўся класціся спаць, у дзвярах зазвінеў званок. Падышоўшы, гаспадар пачуў, як у замочнай шчыліне шчоўкае ключ. Не памятаючы сябе ад страху, містэр Марцін скокнуў у другі пакой і залез пад канапу...

Глытаючы пад канапаю горкі пыл, гаспадар кватэры чуў, як па пакоях шастаюць рабаўнікі, здымаюць са сцен дарагія карціны, бразгаюць статуэткамі, ломяць шафы і сталы...

Праз колькі часу запанавала мёртвая цішыня. Містэр Марцін вылез са свайго сховішча і не пазнаў сваёй багата абсталяванай кватэры: усё было перавернута дагары нагамі. На стале ў прыёмным пакоі, дзе звычайна ён чытаў свае „лекцыі“, ляжала паперка, а на ёй таропкімі літарамі напісана: „Дзякуй, шаноўны настаўнік! Прыхапілі на памяць тое-сёе з тваёй барахла. Бывай здаровы. З павагаю да цябе — удзячныя вучні“.

Які Гад — такі і погляд.